

ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร
ของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย

อโนทัย พลภาณุมาศ

ปริญญาบัญชียามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2563

ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร
ของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย

อโนทัย พลภาณุมาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี

สำนักบริหารและพัฒนาระบบราชการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร
ของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย

อโนทัย พลภาณุมาศ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยา ตันจันทร์พงศ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชनिया บังเมฆ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชญา แวนแก้ว)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รักษาการแทนรองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นายอโนทัย พลภาณุมาศ
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัตยา ตันจันทร์พงศ์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่มีลำดับสูงสุด 100 บริษัทแรก จัดอันดับโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามเกณฑ์รายได้ สินทรัพย์ กำไร และตามทุนจดทะเบียน รวบรวมข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2562 จำนวน 414 ตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การวางแผนภาษีซึ่งวัดจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการกำไรซึ่งวัดจากรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามตัวแบบของ Kothari et al. (2005) ผลการศึกษาพบว่าการวางแผนภาษี (วัดค่าจาก TAX/ASSET) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรแตกต่างจากบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผลการศึกษาในครั้งนี้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการตัดสินใจในการลงทุนเพื่อให้นักลงทุนให้ความสำคัญถึงข้อมูลทางการบัญชี ในมุมมองการวางแผนภาษีมากขึ้น

คำสำคัญ : การวางแผนภาษี, การจัดการกำไร, บริษัทมหาชนจำกัด

Title	THE RELATIONSHIP BETWEEN TAX PLANNING AND EARNINGS MANAGEMENT OF PUBLIC LIMITED COMPANY IN THAILAND
Author	Mr. Anothai Polpanumas
Degree	Master of Accountancy in Accounting
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Sathaya Thanjunpong

ABSTRACT

The purpose of the study is to study a relationship between tax planning and earnings management of public limited company in Thailand. The samples comprise of public limited companies with the top 100 companies according to the Department of Business Development (DBD), which can be divided according to income, assets, profit and capital. The data was collected from the financial statements during the year 2015-2019. The samples comprise of 414 samples. Research hypotheses were tested by multiple regression analysis. Independent variable is tax planning was measured by effective tax rate (ETR) and the ratio of tax to total assets (TAX/ASSET). Dependent variable is earnings management used to estimated discretionary accruals using the Kothari et al. (2005) model. Overall, this study found that the tax planning had positive relationship with the earnings management, indicated that the company's has a tax planning will use the policy to reduce corporate income tax expenses and earnings management to make the company's profits higher. However companies listed on the Stock Exchange of Thailand (SET) have higher tax planning and earnings management than companies non-listed on the Stock Exchange of Thailand (NON-SET). In addition, the research results are expected to provide additional information on investment decisions for investors regarding financial information from a tax planning perspective.

Keywords : Tax Planning, Earnings Management, Public Company Limited

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.สัตยา ตันจันทรพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดจนการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน รวมทั้งช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ และขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. กัญธนา ดิษฐ์แก้ว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึง ผศ. ดร. รัชนิยา บังเมฆ และ ผศ. ดร. กุลชญา แว่นแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ และกรุณาอบรมสั่งสอนให้ศิษย์มีความรู้จนสามารถศึกษาได้สำเร็จ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยห่วงใยและให้การสนับสนุนในการศึกษาตลอดมา รวมถึงรุ่นพี่ เพื่อน และรุ่นน้อง ปริญญาโทการบัญชีทุกท่าน ที่ช่วยให้กำลังใจกันและกัน สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจไม่มากนักน้อย

อโนทัย พลภาณุมาศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามงานวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์คงค้าง.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	36
สมมติฐานงานวิจัย.....	37

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	40
ตัวแบบในการวิจัย	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	49
การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics).....	49
การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation).....	54
การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis).....	57
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผล	75
อภิปรายผล.....	76
ข้อจำกัดของงานวิจัย	78
ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป.....	79
บรรณานุกรม.....	80
ประวัติผู้วิจัย.....	88

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ภาษีอากรสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและมีใช้ใน ตลาดหลักทรัพย์.....	27
ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มบริษัทที่ใช้ในการศึกษา	39
ตารางที่ 3 แสดงสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการวัดค่าตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และตัวแปรควบคุม	43
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร.....	51
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรของกลุ่มบริษัท SET และ NON-SET.....	53
ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Pearson Correlation) ด้านบนขวาและ (Spearman coefficient) ด้านซ้ายล่าง	56
ตารางที่ 7 ค่า Cook's Distance ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	57
ตารางที่ 8 ทดสอบตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normality).....	59
ตารางที่ 9 Model Summary ของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
ตารางที่ 10 ค่าTolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ และตัวแปร ควบคุม.....	60
ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร	61
ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม SET และ NON-SET.....	63
ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยการวัดค่า ETR_1 และ $TAX/ASSET_1$ ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561.....	67
ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยการวัดค่า ETR_1 และ $TAX/ASSET_1$ ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561 และแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม SET และ NON-SET	70
ตารางที่ 15 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบสมมติฐานที่ตั้งไว้กับผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์.....	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด	36
ภาพที่ 2 แผนภาพการกระจาย Scatter Plot ของตัวแปรตาม	58

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาษีอากรเป็นภาระผูกพันที่ถือเป็นรายจ่ายที่มาพร้อมกับการประกอบธุรกิจ โดยที่ธุรกิจไม่สามารถหลบหลีกได้ การเสียภาษีอากรเป็นสิ่งที่มิในทุกประเทศที่กิจการเข้าไปประกอบธุรกิจ แต่อาจมีบางประเทศที่มีการยกเว้นหรือลดอัตราภาษีเงินได้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้บริษัทจากทั่วโลกสนใจที่จะไปดำเนินธุรกิจในประเทศของตนเอง ภาษีอากรเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากผลของกฎหมายดังนั้นการเข้าใจเกี่ยวกับรายจ่ายภาษีอากรที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องกระทำเป็นอันดับแรกๆ ซึ่งในประเทศไทยภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นภาษีอากรประเภทหนึ่งที่ถูกจัดเก็บภายใต้ประมวลรัษฎากรโดยกรมสรรพากร ซึ่งจัดเก็บจากเงินได้ของบริษัท โดยการเสียภาษีเป็นหน้าที่พึงปฏิบัติของพลเมืองที่ดี ซึ่งเงินได้จากภาษีอากรทุกประเภทจะสามารถนำมาช่วยพัฒนาประเทศ ในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศไทยต่างมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากรไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือเป็นนิติบุคคล ตามบทบัญญัติในประมวลรัษฎากรของประเทศไทย รวมไปถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางภาษี

ในประเทศไทย ความสัมพันธ์สำหรับหลักเกณฑ์ทางบัญชีและด้านหลักเกณฑ์ทางภาษีมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก วัตถุประสงค์อันดับแรกในการจัดทำรายงานทางการเงินจัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ทางภาษี (Ball et al., 2003) จึงเป็นต้นเหตุให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการบริหารเกี่ยวกับรายงานทางการเงินเพื่อให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง (Zimmermann and Goncharov, 2006) และเป็นสาเหตุให้บริษัทมีการวางแผนภาษีเกิดขึ้น ผู้บริหารได้นำกลยุทธ์การวางแผนภาษีมาใช้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายทางภาษีให้น้อยที่สุด ซึ่งกลยุทธ์การวางแผนภาษีโดยที่เจตนา เช่น ตั้งบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกันเพื่อประกอบกิจการ การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่บริษัทกู้ยืมจากผู้ถือหุ้น กรรมการ หรือผู้เป็นหุ้นส่วน การสร้างหลักฐานในการประกอบธุรกิจให้ครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขแห่งประมวลรัษฎากร เป็นต้น รวมทั้งกลยุทธ์การวางแผนภาษีโดยที่ไม่เจตนา เช่น การเลือกใช้นโยบายในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง ซึ่งจะส่งผลทำให้บริษัทมีกำไรสุทธิทางบัญชีและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเพิ่มขึ้น หาก

บริษัทที่มีระบบบัญชีและระบบภาษีที่ดีจะทำให้บริษัทไม่ต้องเสียเบี้ยปรับเงินเพิ่มภายหลัง
บริษัทส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นบริษัทครอบครัว มีลักษณะการถือหุ้นแบบกระจุกตัว (อร
พรรณ ใบดิน, 2558) ทำให้ผู้บริหารมีอำนาจในการเลือกรูปแบบการบริหารงานและเลือกนโยบาย
บัญชี ตลอดจนข้อมูลที่จะนำเสนอต่อบุคคลภายนอก จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารมีการจัดการกำไรโดย
การเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี ที่ใช้เทคนิคในการคำนวณตัวเลขกำไรให้เพิ่มขึ้นหรือลดลง ตามดุลย
พินิจที่ผู้บริหารต้องการ รวมถึงหลักเกณฑ์ทางบัญชีและหลักเกณฑ์ทางภาษีของประเทศไทยนั้นมีความ
ความสัมพันธ์กันอย่างมาก ทำให้ผู้บริหารเลือกใช้นโยบายบัญชีเช่นเดียวกันกับนโยบายภาษี เพราะ
ภาษีเป็นต้นทุนที่มาพร้อมกับการประกอบธุรกิจที่ผู้บริหารต้องการลดต้นทุนนี้ลงเพื่อให้บริษัทมีกำไรที่
เพิ่มขึ้น (Lanis and Richardson, 2011) ดังนั้นการวางแผนภาษีจึงมีผลกระทบต่อการจัดการกำไร
โดยผู้บริหารทำการวางแผนภาษีเพื่อทำให้กำไรทางภาษีลดลง (เสียภาษีน้อย) ก็จะส่งผลต่อกำไรสุทธิ
ทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นด้วย อีกทั้งผลตอบแทนของผู้บริหารขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งก็คือ
กำไรสุทธิทางบัญชี ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการบัญชีเชิงบวก (Positive Accounting Theory)
เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงทำการวางแผนภาษีเพื่อทำให้กำไรทางภาษีลดลง แต่มีกำไรสุทธิทางบัญชี
เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามผลของงานวิจัยในอดีต พบว่า การวางแผนภาษีมีผลกระทบเชิงบวก เชิงลบ
และไม่มีผลกระทบหรือไม่สามารถสรุปทิศทางของผลกระทบได้ต่อการจัดการกำไร

งานวิจัยที่ได้ข้อสรุปว่าการวางแผนภาษีมีผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการกำไร ได้แก่
Yinand Cheng (2004), Wijayaand Martani (2011), Lanisand Richardson (2011), Watrin et
al. (2014), mi Ji (2016), Li et al. (2016) ได้สรุปว่าการวางแผนภาษีมีผลต่อการจัดการกำไรที่
ดำเนินงานโดยบริษัทในทิศทางบวก เนื่องจากบริษัทที่มีการวางแผนภาษีทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง
และบริษัทมีการจัดการกำไรขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากการวางแผนภาษี ซึ่งต่างจาก Warsono (2017),
Ifadaand Wulandari (2015) ที่สรุปว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร
และ Sulistianingsih (2019), Mulatsih et al. (2019), Salah (2019) ที่สรุปว่าการวางแผนภาษีไม่
มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร หรือไม่สามารถสรุปทิศทางของอิทธิพลได้อย่างชัดเจน ซึ่งผลวิจัย
ดังกล่าวยังคงมีความขัดแย้งกันและแรงจูงใจทางด้านภาษีเป็นเหตุผลในการจัดการกำไรใน
ต่างประเทศ (Parfet, 2000) แต่ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังไม่เป็นที่ประจักษ์ต่อกรณีศึกษาของประเทศ
ไทย ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าการวางแผนภาษีมีผลกระทบต่อการจัดการกำไรหรือไม่ อีกทั้ง
หน่วยงานรัฐบาลในประเทศไทย ได้มีนโยบายส่งเสริมให้บริษัทมหาชนจำกัดเข้าจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์ โดยจูงใจให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษี เช่น เงินปันผลที่ได้รับยกเว้นทั้งจำนวนหรือ

บางส่วนและมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างของกิจการ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีบริษัทมหาชนส่วนหนึ่งที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลอดจนไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณะชนทราบ ดังนั้นประเด็นดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) นั้นมีการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรมีความแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นคำถามดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย

คำถามงานวิจัย

1. การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร
2. การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์เชิงวิชาการ

1. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชน จำกัดในประเทศไทย
2. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชน จำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบริษัทให้บริษัทเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนภาษีของกิจการ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารขององค์กรใช้การวางแผนและออกแบบการดำเนินงานของกิจการในอนาคต และช่วยองค์กรในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นและกำไรของกิจการมีคุณภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลให้แก่ผู้ถือหุ้น หรือ นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้สนใจสามารถทราบถึงประสิทธิภาพของบริษัทที่มีการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย โดยมีขอบเขตและข้อจำกัดงานวิจัยคือ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ได้จากรายงานทางการเงินของบริษัท เช่น งบการเงิน รายงานประจำปี รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ จากเว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลของปี พ.ศ.2558 - พ.ศ.2562 รวมรอบระยะเวลาบัญชีทั้งสิ้น 5 ปี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้การศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2562 จำนวน 1,248 บริษัท ซึ่งเป็นข้อมูลปี พ.ศ.2561 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า 100 อันดับแรก ตามเกณฑ์การแบ่งของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น เรียงตามรายได้ เรียงตามสินทรัพย์ เรียงตามกำไร เรียงตามทุนจดทะเบียน โดยศึกษาในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงินที่ประกอบไปด้วย กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ (Finance and Securities) กลุ่มธนาคาร (Banking) และกลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย (Insurance) เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินมีข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามหน่วยงานกำกับดูแลอื่นกำหนด เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีสินทรัพย์และหนี้สินระยะยาวที่แตกต่างจากกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งมีผลต่ออัตราส่วนทางการเงินและตัวเลขที่ใช้ในการวิเคราะห์ และกลุ่มกองทุนและธุรกิจขนาดกลาง (MAI) เนื่องจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องและกำกับดูแลอื่นกำหนด

นิยามศัพท์

การวางแผนภาษี (Tax Planning) หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงิน โดยมุ่งเน้นให้การเสียภาษีอากรมีความถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และให้ผลจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระเป็นจำนวนที่น้อยที่สุด ซึ่งรวมถึงการหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) ที่ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายด้วย

การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง กระบวนการในการปรับแต่งตัวเลขทางบัญชีในรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการหรือเพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานตามที่กิจการต้องการ โดยเลือกใช้นโยบายบัญชีที่แตกต่างกัน หรือการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีใหม่ เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจในการจัดการกำไร เกิดจากผู้บริหารต้องการดึงดูดความสนใจของนักลงทุน และสร้างความมั่นคงให้กับกิจการ โดยสะท้อนผลการดำเนินงานออกมาในงบการเงิน

บริษัทมหาชนจำกัด (Public Company Limited) หมายถึง บริษัทที่สามารถนำหุ้นจำนวนหนึ่งของบริษัทออกจำหน่ายต่อประชาชนทั่วไป โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดซึ่งไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (Listed Company in the Stock Exchange of Thailand) หมายถึง บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนาม ประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

2.บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (Non Listed Company in the Stock Exchange of Thailand) หมายถึง ส่วนที่เหลือของบริษัทมหาชนจำกัด หลังหักบริษัทจดทะเบียน

บทที่ 2

งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษี (Tax Planning) และการจัดการกำไร (Earnings Management) ของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย บทนี้จะสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมมติฐานที่ต้องการของการทดสอบในวิทยานิพนธ์นี้ และเป็นแนวทางในการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร
4. แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์คงค้าง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในงานวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) โดย Freeman (1984) กล่าวว่า ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง กลุ่มหรือบุคคลผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากความสำเร็จของบริษัท ซึ่งจากทฤษฎีดังกล่าวอธิบายถึงหลักจริยธรรมสากลแบบเดิม ๆ ไม่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และประสิทธิภาพในการบริหารของบริษัท จึงทำให้สังคมมีการเรียกร้องความรับผิดชอบจากการดำเนินงานของบริษัทต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาของ Erle (2008) เนื่องจากการเสียภาษีโดยถูกต้องถือเป็นการรับผิดชอบต่อสังคมอย่างหนึ่งในฐานะที่บริษัทเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและถือเป็นการปฏิบัติกิจการที่ดีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำธุรกรรมที่สำคัญ เช่น การควบรวมกิจการและการซื้อกิจการผลเสียหายด้านชื่อเสียงจากความผิดพลาดในการประเมินภาษีจะทำให้มีต้นทุนเกิดขึ้นซึ่งไม่สามารถประมาณได้ ดังนั้นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) จึงต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการ

ความเสี่ยงด้านภาษีในระยะยาว และคณะกรรมการต้องให้ความมั่นใจว่าประเด็นเรื่องภาษีได้นำเข้าสู่การปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กรแล้ว

ทฤษฎีทางเลือก (Trade off Theory)

ทฤษฎีทางเลือก (Trade off Theory) คำนึงถึงต้นทุนทางการเงินและผลประโยชน์ทางภาษีที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้เป็นหลัก อีกทั้งได้อธิบายถึงโครงสร้างสินทรัพย์ของกิจการและกำหนดระดับโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสม ซึ่งมีแนวคิดจากการที่ผู้บริหารนำกลยุทธ์ในการวางแผนภาษีมาใช้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายทางภาษี โดยกิจการต้องเลือกระหว่างประโยชน์ของหนี้สิน (ประโยชน์จากภาษี) กับอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นและมีต้นทุนของการล้มละลายที่เพิ่มขึ้น โดยได้มีงานศึกษาของ Modigliani and Miller (1963) อธิบายถึงต้นทุนที่เสียไปกับผลประโยชน์ที่ได้รับ (Cost vs. Benefit) โดยการเลือกใช้วิธีการทางการเงิน เช่น การเลือกแหล่งเงินทุน เช่น การก่อหนี้ (ดอกเบี้ยจ่าย) สามารถนำมาถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ ขณะที่การเลือกการเพิ่มทุนจากผู้ถือหุ้น (เงินปันผลจ่าย) ไม่สามารถนำมาเป็นรายจ่ายในทางภาษีได้ อย่างไรก็ตามถ้าบริษัทเลือกใช้วิธีการก่อหนี้จำนวนมากอาจนำไปสู่การล้มละลายได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Myers (1977) อธิบายถึงการก่อหนี้เป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จะทำให้ได้รับประโยชน์ในทางภาษี แต่บริษัทจะต้องเผชิญกับภาวะกดดันทางการเงิน (Financial Distress Cost) หรือ Bankruptcy cost โดยการที่สร้างหนี้จำนวนมากเท่าไรต้นทุนส่วนนี้ก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกันและทำให้ประโยชน์ที่จะได้รับจากภาษีนั้นหมดไปและมีผลทำให้มูลค่าของกิจการที่ควรจะได้รับนั้นลดลงในความเป็นจริงกิจการส่วนใหญ่ที่มีความสามารถในการทำกำไรที่สูงจะมีสัดส่วนของหนี้สินที่ต่ำ ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของทฤษฎีการพิจารณาต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดหาเงินทุนจากส่วนของหนี้ (Trade-off Theory) โดยหากกิจการมีความสามารถในการทำกำไรที่สูงกิจการมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้ในสัดส่วนที่สูง เพื่อจะได้รับผลประโยชน์การลดหย่อนทางภาษีที่เพิ่มขึ้น (ศิริวิดี ประศาสตร์อินทาระ, 2553)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดย Jensen and Meckling (1976) กล่าวว่า ทฤษฎีตัวแทน (Agency Conflict) เป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาาระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็น 2 ฝ่ายคือ ที่เป็นตัวการ (Principal) ในการแสวงหาประโยชน์สูงสุดจากการลงทุน โดยการว่าจ้างตัวแทน (Agent) ให้ดำเนินการบริหารจัดการแทนตนเอง และในขณะเดียวกันก็

พยายามควบคุมไม่ให้ตัวแทนดำเนินการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นตัวการจึงต้องให้ผลตอบแทนที่สามารถจูงใจตัวแทนได้ มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เนื่องจากตัวแทนหรือฝ่ายบริหารพยายามสร้างมูลค่าสูงสุดให้ตัวการ ก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำนั้นเอื้อประโยชน์ให้กับตัวเองหรือเกิดดุลภาพในผลตอบแทนที่ทั้งสองฝ่ายจะได้รับตามสัญญา มิฉะนั้นอาจเป็นไปได้ที่ตัวแทนจะปกปิด ซ่อนเร้นข้อมูล หลีกเลียงความรับผิดชอบ และกระทำการที่ผิดต่อศีลธรรม

ในงานวิจัยเรื่องนี้ใช้ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือตัวการ (Principal) และตัวแทน (Agent) โดยทฤษฎีดังกล่าวมุ่งเน้นให้ตัวแทน (Agent) ให้ความสำคัญกับการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น (Shareholders) หรือตัวการ (Principal) ซึ่งมีบทบาทเป็นเจ้าของธุรกิจและได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนรวมถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการลงทุนในบริษัท ดังนั้นพฤติกรรมของผู้บริหารเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีที่มุ่งเน้นให้เกิดกำไรสูงสุด เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่บริษัท ซึ่งจากการแยกความเป็นเจ้าของและการบริหารออกจากกันนั้นทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) โดยผู้บริหารเลือกใช้นโยบายเพื่อช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง เนื่องจากรายได้ของผู้บริหารจะอยู่ในรูปของค่าตอบแทน เช่น การขึ้นเงินเดือนและการจ่ายโบนัส ก็ต่อเมื่อผู้ถือหุ้นมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรจากการทำงานของผู้บริหาร ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้บริหารหาแนวทางในการสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับบริษัทผ่านการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรสอดคล้องกับทฤษฎีทางเลือก (Trade off Theory) ในการอธิบายถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษี เช่น ค่าที่ปรึกษาด้านภาษี ค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างในการดำเนินงาน ต้นทุนจากการเสียชื่อเสียงของบริษัทหากมีข่าวการกระทำผิดโดยอาจเสียเบี้ยปรับเงินเพิ่ม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจสอบพบว่ามีผิดจากการวางแผนภาษีและต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) โดยผู้บริหาร (ตัวแทน) จะใช้การวางแผนภาษีเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ โดยพยายามลดกำไรทางภาษีเพื่อให้เสียภาษีน้อยลงและอาจมีการจัดการกำไรเพื่อให้ตนเองได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และใช้ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) ในการอธิบายถึงบริษัทคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย บริษัทจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุนที่เกิดจากการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร รวมถึงการวางแผนภาษีมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรเนื่องจากหลักเกณฑ์ทางบัญชีและหลักการทางภาษี ทำให้ผู้บริหารใช้โอกาสนี้ในการลดกำไรทางภาษีและบริหารกำไรทางบัญชีเพิ่มขึ้นโดยรับรู้รายการในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน (Dhaliwal et al.,

2004) ตัวอย่างเช่น ค่ารับรองในทางบัญชีไม่จำกัดจำนวน ขณะที่ทางภาษีเป็นรายจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 0.3 ค่าปรับทางภาษีเป็นรายจ่ายทางบัญชี แต่ทางภาษีถือเป็นรายจ่ายไม่ได้ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนภาษี

การวางแผนภาษีสามารถช่วยให้บริษัทใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีได้สูงสุด เช่น การคิดค่าเสื่อมราคา การจำหน่ายหนี้สูญ เป็นต้น โดยบริษัทที่มีการวางแผนภาษีอย่างถูกต้อง สามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายทางภาษีที่ลดลง ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานของบริษัทลดลงไปด้วย ขณะที่บริษัทที่มีการวางแผนภาษีที่ผิดพลาด จะทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายทางภาษีที่เพิ่มขึ้น รวมถึงมีเบี้ยปรับเงินเพิ่มหากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐตรวจพบการกระทำความผิด และเป็นข่าวนำทำให้บริษัทเสียชื่อเสียงไปด้วย

สุเทพ พงษ์พิทักษ์ (2557) กล่าวว่า การวางแผนภาษีอากร หมายถึง การกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ เพื่อการปฏิบัติในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงิน (Financial Transactions) ที่เกี่ยวข้องกับรายการทางภาษีอากร มุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาทางภาษีอากรที่เกิดขึ้นในอดีตและดำรงอยู่ในปัจจุบันและป้องกันปัญหาทางภาษีอากรที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการดำเนินการให้การปฏิบัติตามทางภาษีอากรและเสียภาษีอากรขององค์กรเป็นไปโดยถูกต้อง และครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายภาษีอากรกำหนด โดยภาษีอากรที่ต้องเสียเป็นจำนวนน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด รวมทั้งใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสูงสุด ทั้งนี้โดยไม่อาศัยการทุจริตหลีกเลี่ยงภาษีอากรไม่ว่ากรณีใด

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม (2558) กล่าวว่า การวางแผนภาษีอากร หมายถึง การเตรียมการเพื่อเสียภาษีให้ถูกต้องครบถ้วนอันเป็นเรื่องของการบริหารจัดการภาษีอากร (Tax Management) และการประหยัดภาษีโดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเรื่องของการหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558) ให้คำนิยามการวางแผนภาษีอากร หมายถึง การเตรียมการเพื่อเสียภาษีให้ถูกต้องครบถ้วน ในฐานะพลเมืองดีและใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดเพื่อบรรเทาภาระภาษีให้น้อยลง ไม่ต้องเสียภาษีมากเกินไปและไม่ต้องชำระภาษีเพิ่มหรือเสียเบี้ยปรับ

Dyrenge et al. (2008) ได้ให้คำนิยามของการวางแผนภาษี (Tax Planning: TP) ว่าเป็นกิจกรรมที่เกิดจากกลยุทธ์ทางภาษีซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีทั้งลดลงและส่งผลต่อกำไรทางบัญชี ทั้งที่

เจตนาซึ่งเป็นผลกระทบทางตรง (First-order Effect) เช่น การใช้วิธีการตั้งราคาโอน (Transfer Pricing) ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน หรือการตั้งบริษัทสาขาในประเทศที่เป็นดินแดนหลบเลี่ยงภาษี (Tax Haven) เป็นต้น หรือไม่มีเจตนาซึ่งเป็นผลกระทบทางอ้อม (Second-order Effect) เช่น การจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงาน การปรับเปลี่ยนทรัพย์สินที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน เป็นต้น

Lanisand Richardson (2011) การวางแผนภาษีอากร หมายถึง การบริหารจัดการให้เกิดรายได้ที่ต้องเสียภาษีน้อยลงซึ่งการวางแผนภาษีนี้นั้นจะเป็นการบริหารจัดการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทจ่ายภาษีน้อยลง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความหมาย การวางแผนภาษี หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร โดยมุ่งเน้นให้การเสียภาษีอากรมีความถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์วิธีการ และให้ผลจำนวนภาษีอากรที่ต้องชำระเป็นจำนวนที่น้อยที่สุด ซึ่งรวมถึงการหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) ที่ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายด้วย

การหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) และ การหนีภาษี (Tax Evasion)

การหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) หมายถึง การเสียภาษีอากรที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย (Loop Hope) เพื่อทำให้ไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีน้อยลงก็ถือเป็นการเปิดโอกาสให้หลบหลีกหรือหลีกเลี่ยงได้ หรือฉ้อฉล (Fraud) เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย โดยการใส่ภาษีเงินได้ถูกหัก ณ ที่จ่ายเพื่อหักลดการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี และประจำปี หรือการเลื่อนจุดการจ่ายชำระเงินได้ เป็นต้น (ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, 2559)

การหนีภาษี (Tax Evasion) หมายถึงการไม่เสียภาษี ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายภาษีอากร อาจโดยเจตนาทุจริตหรือไม่ก็ได้การหนีภาษีอาจเกิดจากสาเหตุการมีโครงสร้างระบบภาษีอากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาษีอากรหย่อนประสิทธิภาพ หรือการร่วมกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ภาษีอากร เช่น ผู้เสียภาษีมิเงินได้ที่จะต้องเสียภาษี 10 ล้านบาท แต่ยื่นรายการและเสียภาษีโดยแสดงว่ามีเงินได้เพียง 1 ล้านบาท นอกจากผู้เสียภาษีจะต้องถูกเจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมพร้อมดอกเบี้ยปรับและเงินเพิ่มอันเป็นโทษทางแพ่งแล้ว ผู้เสียภาษียังมีความผิดทางอาญฐานหลีกเลี่ยงการเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร มาตรา 37 โดยมีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนถึง 7 ปี และปรับตั้งแต่ 2,000 บาทถึง 200,000 บาท (ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, 2558)

จากการงานวิจัยในอดีตจะนิยมวัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) โดยพบว่า ถ้ามีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงต่ำจะถือว่ามีภาระวางแผนภาษี (Dyrenge et al., 2008) และการวางแผนภาษีโดยใช้อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) โดยพบว่า ถ้าค่า (TAX/ASSET) มีค่าต่ำแสดงว่ามีภาระวางแผนภาษีในระดับสูง (ธัญพร ต้นตวยรวงศ์., 2552)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การวัดค่าการวางแผนภาษีที่ครอบคลุมทั้ง 2 ส่วน คือ อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) และ อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)

วัตถุประสงค์ของการวางแผนภาษี

1. ป้องกันมิให้เกิดการเสียภาษีอากรผิดพลาด โดยจะต้องศึกษาคำพิพากษา และหนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากรประกอบการวางแผนภาษีอากรอย่างรัดกุมครบถ้วน สมบูรณ์ และทำให้กิจการเสียภาษีอากรโดยประหยัดและถูกต้อง
2. ช่วยทำให้ไม่ต้องเสียภาษีอากรหรือเสียภาษีน้อยลงโดยไม่ผิดกฎหมาย
3. ช่วยลดต้นทุนการดำเนินกิจกรรมหรือเพิ่มกำไรโดยการที่ใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร (Tax Incentive) เช่น การใช้สิทธิประโยชน์จากการได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล เป็นต้น
4. ช่วยทำให้ผู้ประกอบการทราบต้นทุนที่ชัดเจนอันทำให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดราคาสินค้าหรือค่าบริการได้ถูกต้องและตั้งราคาต่ำลงหรือไม่สูงเพื่อแข่งขันกับผู้ประกอบการอื่นได้และมีความเข้าใจในแต่ละรูปแบบของธุรกิจ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดในทางภาษีต่างกัน
5. ช่วยทำให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องกังวลกับการถูกตรวจสอบและประเมินภาษีจากเจ้าพนักงานประเมิน และเสียเบี้ยปรับ

แรงจูงใจในการวางแผนภาษี

เนื่องจากตามประมวลรัษฎากร มาตรา 39 ประกอบ มาตรา 68 และมาตรา 69 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดคือ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน พ.ศ.2535 ดังนั้น ทุกบริษัทจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับภาษีอากร คือ รู้ว่าต้องเสียภาษีอากรหรือไม่? หากต้องเสียภาษีอากรจะต้องเสียจากฐานภาษีอะไร? เสียในอัตราเท่าไร? หากมีปัญหาข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างกรมสรรพากรกับผู้เสียภาษีจะมีวิธีการหาข้อยุติที่ถูกต้องตามกฎหมายอย่างไร? และหากผู้เสีย

ภาษีไม่เสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ถูกต้องครบถ้วนจะได้รับโทษอย่างไร? แต่หากผู้เสียภาษีมีความรู้เกี่ยวกับภาษียังไม่เพียงพอ จะต้องมีการวางแผนภาษีเพราะการวางแผนภาษีนอกจากจะช่วยทำให้เสียภาษีได้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ยังช่วยทำให้เสียภาษีน้อยลง และอาจช่วยทำให้ไม่ต้องเสียภาษีหรือเบี้ยปรับเงินเพิ่ม (ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, 2559)

ความแตกต่างระหว่างหลักทางบัญชีและหลักทางภาษี

ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานการบัญชีและหลักการทางภาษี จะทำให้บริษัทสามารถเพิ่มรายการรายได้ทางบัญชีและลดรายการรายได้ทางภาษีในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกันได้ ถ้าหากบริษัทจะสามารถทำอย่างนั้นได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของบริษัทว่าจะสามารถเอื้ออำนวยให้ผู้บริหารใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับรายงานทางการเงินและภาษีได้หรือไม่ (Frank et al., 2009) ความแตกต่างระหว่างมาตรฐานการบัญชีและหลักการทางภาษีที่เพิ่มช่องว่างมากขึ้น อาจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารใช้สิ่งช่องว่างเหล่านี้ทำให้กำไรทางด้านบัญชีสูงขึ้นโดยไม่กระทบต่อกำไรทางด้านภาษี (Phillips et al., 2003)

ตัววัดค่าการวางแผนภาษีจะกระทบต่อกำไรทางบัญชี

การวางแผนภาษีจะกระทบต่อกำไรทางบัญชีสามารถแบ่งตัววัดค่าการวางแผนภาษีออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ทำให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี (Book-tax Nonconforming Tax Planning) การวางแผนภาษีที่ทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลงกำไรสุทธิทางบัญชีจะเพิ่มขึ้นและกระแสเงินสดจะเพิ่มขึ้นด้วย สามารถวัดระดับการวางแผนภาษีโดยใช้ อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง Effective Tax Rate (ETR) และความแตกต่างระหว่างกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษี Book-Tax Differences (BTDs) จากงานวิจัยในอดีต Dyreng et al. (2008) พบว่า บริษัทที่มีการวางแผนภาษีมาก จะมีค่า ETR ต่ำ ถ้านำค่า ETR มาเปรียบเทียบกับอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด คืออัตราร้อยละ 20 สามารถวัดระดับการหลบหลีกภาษี (Tax Avoidance) โดยการตั้งสมมติฐานว่าหากผู้บริหารต้องการลดค่าใช้จ่ายทางภาษี และในขณะเดียวกันต้องการรายได้ทางบัญชีเพิ่มขึ้น ดังนั้นค่า ETR ที่ได้จะมีค่าต่ำกว่าอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด โดยค่า ETR สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการนโยบายทางภาษีว่าเป็นอย่างไร มีความผิดปกตินั้นเป็นการหนีภาษีอากร (Tax Evasion) โดยการทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือไม่

2. ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง (Book-Tax Conforming Tax Planning) การวางแผนภาษีที่มีลักษณะนี้จะทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง สามารถวัดระดับการวางแผนภาษีโดยใช้ อัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) (Zimmerman, 1983) โดยการใช้กระแสเงินสดเป็นฐานในการคำนวณนั้น ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบจากการบริหารกำไรที่ใช้เกณฑ์คงค้างในทางบัญชี และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม(TAX/ASSET) โดยใช้สินทรัพย์รวมเป็นฐานในการคำนวณในการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ของบริษัทโดยสมมติว่าบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมเท่ากันจะมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับเดียวกันและค่าใช้จ่ายภาษีเท่ากันสอดคล้องกับ ธัญพร ตันตยวงศ์. (2552) การวางแผนภาษีโดยการเลือกนโยบายในการดำเนินธุรกิจหรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ส่งผลทำให้ ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ซึ่งค่าอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีค่าต่ำ แสดงถึงการวางแผนภาษีในระดับสูง และสามารถอธิบายโดยใช้ทฤษฎีทางเลือก (Trade-off Theory) ว่าบริษัทต้องเลือกระหว่างประโยชน์ของหนี้สิน (ประโยชน์จากภาษี) กับอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นและมีต้นทุนของการล้มละลายที่เพิ่มขึ้น เพราะบริษัทสามารถนำดอกเบี้ยจ่ายมาเป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีได้ และยังกล่าวอีกว่าการวัดค่าโดยใช้ ETR เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด ซึ่งแสดงผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นรายปี ขณะที่ การวัดค่าโดยใช้ TAX/ASSET เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของบริษัทอย่างต่อเนื่อง

สาเหตุของความแตกต่างของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงกับอัตราภาษีตามกฎหมาย เนื่องจากภาครัฐมีการออกนโยบายการยกเว้นหรือลดหย่อนในการเสียภาษี เพื่อส่งเสริมการลงทุน กระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดการลดขนาดของฐานภาษีที่แท้จริงลง โดยปกติแล้วอัตราภาษีที่แท้จริงจะมีมูลค่าต่ำกว่าอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนด การที่รัฐกำหนดให้ผู้เสียภาษีมียสิทธิประโยชน์จากการเสียภาษี เพื่ออุดช่องโหว่ทางกฎหมายที่ผู้จ่ายภาษีพยายามหาหนทางเพื่อลดภาระการจ่ายภาษี อีกทั้งเป็นแรงจูงใจไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษีและสามารถเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และการนำสิทธิประโยชน์จากการเสียภาษีมาใช้ทำให้รายได้ที่จะนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีลดลงจึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้อัตราภาษีที่แท้จริงต่ำกว่าอัตราภาษีที่กำหนด และ Wilson (2009) กล่าวว่า BTDs มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการหลบภาษี (Tax Sheltering) และ Ayers et al. (2008) กล่าวว่า จำนวน BTDs เพิ่มขึ้นจะเป็นการส่งสัญญาณที่แสดงถึงคุณภาพของกำไรลดลง และส่งผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ ทำให้ได้รับกำไรส่วนเกินน้อยลง เนื่องจากผู้ถือหุ้นอาจสงสัยในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้บริหาร

การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล กรมสรรพากรได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมถึงนิติบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลอยู่ที่อัตราร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิทางภาษี ซึ่งกำไรทางภาษีนี้นี้ คำนวณจากการปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชี จากความแตกต่างระหว่างมาตรฐานทางการบัญชีและหลักการทางภาษี ทำให้บริษัทมีการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกันระหว่างการบันทึกทางบัญชีและบันทึกทางภาษี การปฏิบัติเช่นนี้ต้องอาศัยดุลยพินิจ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของผู้บริหารของบริษัทต่อการวางแผนภาษีและการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องรายงานทางการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

โดยอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง คือการหาอัตราส่วนของภาษีเงินได้ที่บริษัทจ่ายออกไปต่อกำไรสุทธีก่อนภาษีเงินได้ ความแตกต่างระหว่างอัตราภาษีเงินได้ที่รัฐบาลกำหนดและอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงนั้นเกิดจากผลต่างระหว่างสิ่งที่มาตรฐานบัญชีกำหนดและสิ่งที่กรมสรรพากรกำหนดเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัทที่มีการวางแผนการบัญชีและการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลก็อาจทำให้บริษัท มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงจากกำไรทางบัญชีเพื่อกำไรสุทธิทางภาษีน้อย (จันทรา ศรีหิรัญพัลลภ, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร

การจัดการกำไร (Earnings Management) เกิดขึ้นจากฝ่ายบริหารใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี รวมไปถึงการประมาณการทางการบัญชีต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนรายงานทางการเงิน จึงทำให้รายงานทางการเงินไม่ได้สะท้อนถึงฐานะทางการเงินจากผลการดำเนินงานที่แท้จริง ซึ่งทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจของบริษัท (Healy and Wahlen, 1999) โดยลักษณะของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นบริษัทครอบครัว ผู้บริหารส่วนใหญ่มาจากบุคคลในครอบครัว ซึ่งทำให้ผู้บริหารมีอำนาจในการบริหารอย่างเต็มที่ ซึ่งผลตอบแทนของผู้บริหารมักจะผูกติดกับตัวเลขทางการบัญชี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และผลตอบแทนที่ผู้บริหารต้องการ ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีตามเกณฑ์คงค้างหรือการเลื่อนการรับรู้กำไรหรือขาดทุนที่นำเสนอในงบการเงิน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างรายการต่าง ๆ ของบริษัท เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย โดยวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการตัวเลขกำไรให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารหรือบริษัทต้องการ (Chansarn, T., 2015).

ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์ (2555) กล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การบัญชีที่มีหลักที่ต้องใช้เกณฑ์คงค้างเพื่อให้สะท้อนถึงเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจของกิจการ ซึ่งเกณฑ์คงค้างโดยมองในทางการพยายามตกแต่งตัวเลขทางบัญชีบางรายการในเกณฑ์คงค้างขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดหางบการเงิน ดังนั้นอาจเป็นช่องทางให้ผู้บริหารใช้เกณฑ์คงค้างในการตกแต่งงบการเงิน

Ayres (1994) กล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การจัดโครงสร้างรายงานกำไรหรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ หรือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตด้วยความจงใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งสามารถจัดจำแนกรูปแบบของการจัดการกำไรไว้ดังนี้

1. การจัดการรายการคงค้าง (Accrual Management) หมายถึง การปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชี (เช่น อายุการใช้งานของทรัพย์สิน จำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ ค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้า ณ วันที่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชี) เพื่อเกลี้ยกำไรให้ไปสู่ทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ แม้ว่าจะเป็นการยากสำหรับผู้ใช้งบการเงินจะทราบถึงการใช้งบการเงินคงค้างในการบริหารกำไรจากงบการเงิน

2. การบริหารที่ผู้บริหารนำมาตราฐานบัญชีใหม่มาใช้ (Adoption of Mandatory Accounting Policies) หมายถึง การบริหารจัดการกำไรเป็นเรื่องการตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับงวดบัญชีที่กิจการจะเริ่มรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนการประกาศอย่างเป็นทางการ

3. การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่ใช้ (Voluntary Accounting changes) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากหลักการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปไปสู่อีกหลักการบัญชีหนึ่งที่ผู้บริหารเชื่อว่าจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานของกิจการได้ดีกว่า

Schroeder (1995) กล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความจงใจที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานในการที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-term reported income) ในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ในความหมายดังกล่าวรวมไปถึงรูปแบบของการจัดการกำไรไว้ดังนี้

1. การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต หรือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนผลกำไรได้ตามที่ผู้บริหารต้องการ

2. การที่ผู้บริหารรับนโยบายการบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่

3. การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่มาใช้ก่อนการประกาศอย่างเป็นทางการ

Mulford and Comiskey (1996) กล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความจงใจที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งสามารถจำแนกการจัดการกำไรออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น (Boosting current-year performance) เช่น การรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรจะเป็น

2. การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีให้เป็นไปตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accounting changes) เช่น การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีหรือหลักการบัญชีตามดุลยพินิจของผู้บริหาร

3. การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Timed management actions) เช่น การชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายออกไป เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

4. การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง (Reducing current year performance) เช่น การลดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ การตั้งสำรองรายการที่มากเกินไป

5. การล้างบาง (The big bath) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการลดกำไรของงวดปัจจุบันลง โดยการล้างผลขาดทุนทั้งหมดไปในงวดปัจจุบัน

White et al. (1997) ได้จำแนกประเภทของการจัดการกำไร ดังนี้

1. การจำแนกรายการข่าวดี หรือข่าวร้ายออกจากกัน (Classification of good news or bad news)

2. การเกลี้ยกำไร (Income Smoothing)

3. พฤติกรรมล้างบาง (Big bath behavior)

4. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี (Accounting changes)

Sitorus (2006) กล่าวว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง การดำเนินการจัดการเพื่อจัดการกับนโยบายการบัญชีของมาตรฐานเฉพาะที่จะส่งผลกระทบต่อผลกำไรที่คาดหวังผ่านการจัดการของปัจจัยภายในที่เป็นเจ้าของหรือใช้งานโดยบริษัท

Ronen and Yaari (2008) ได้จำแนกประเภทของการจัดการกำไร ดังนี้

1. สีขาว หมายถึง การจัดการกำไรที่ทำให้บริษัทเกิดผลดีและเป็นประโยชน์ และในรายงานข้อมูลทางการเงินถือว่ามีความโปร่งใส

2. สีดำ หมายถึง การจัดการกำไรซึ่งรายงานข้อมูลทางการเงินไม่ตรงกับความเป็นจริงและเป็นการทุจริต

3. สีเทา หมายถึง การจัดการกำไรที่สามารถควบคุมให้รายงานข้อมูลทางการเงินอยู่ในข้อบังคับแต่ใกล้เคียงกับขอบเขตของเส้นแบ่ง (Bright-line Standards) ให้มากที่สุด ซึ่งทำให้สามารถเปิดโอกาสให้แก่ผู้บริหารมากขึ้น และช่วยให้รายงานข้อมูลทางการเงินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดดังกล่าวแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึง กระบวนการในการปรับแต่งตัวเลขทางบัญชีในรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ หรือเพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานตามที่กิจการต้องการ โดยเลือกใช้นโยบายบัญชีที่แตกต่างกัน หรือการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีใหม่ เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจในการจัดการกำไร เกิดจากผู้บริหารต้องการดึงดูดความสนใจของนักลงทุนและสร้างความมั่นคงให้กับกิจการ โดยสะท้อนผลการดำเนินงานออกมาในงบการเงิน

แรงจูงใจในการจัดการกำไร

สมชาย สุภทรกุล (2548) กล่าถึงแรงจูงใจในการจัดการกำไร คือ เป้าหมายของกำไรที่ผู้บริหารต้องการจัดการกำไรให้บรรลุ มีอยู่ด้วยกัน 3 เป้าหมาย กำไรตามลำดับ (Hierarchical Earning Targets) โดยมีงานวิจัยสนับสนุนถึงการจัดการกำไรให้บรรลุเป้าหมายตามที่กล่าวมาข้างต้น อันใดอันหนึ่ง เช่น Matsumoto (2002), Roychowdhury (2006) โดยเป้าหมายกำไรทั้ง 3 คือ การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่เป็นผลขาดทุนหรือผลการดำเนินงานที่เป็นลบ (Loss Avoidance) การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าผลการดำเนินงานในอดีตหรือผลการดำเนินงานที่มีแนวโน้มลดลง (Pattern of Earning Growth) และการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าประมาณการกำไรที่ผู้บริหารเคยประกาศแจ้งไว้ต่อสาธารณะหรือความคาดหวังของนักวิเคราะห์ (Meeting Analysts' Forecasts or Management's Forecasts)

Parfet (2000) กล่าวถึงแรงจูงใจในการจัดการกำไร คือ

1. โบนัส (Bonus motivations) โดย Watts and Zimmerman (1986) กล่าวว่าผู้บริหารจะทำทุกสิ่งเพื่อให้ได้ผลตอบแทนประโยชน์กับตนเอง เช่น ผู้บริหารมีผลตอบแทนผูกติดกับผลการดำเนินงานของบริษัท ทำให้ผู้บริหารอาจใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายบัญชีเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดแก่

องค์กร ซึ่งทำให้กำไรในงวดสูงขึ้นโดยใช้กำไรสุทธิตามเกณฑ์คงค้างในการจัดการกำไร เช่น สำรองและตั้งค่าเผื่อต่าง ๆ เป็นต้น

2. แรงจูงใจเกี่ยวกับสัญญา (Contractual motivations) โดย Sweeney (1994) พบว่าผู้บริหารมีการตกแต่งกำไรในปีก่อนและในปีที่คาดว่าจะไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาเงินกู้ได้

3. แรงจูงใจทางการเมือง (Political motivations) โดย Jones (1991) พบว่าบริษัททำการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง เพื่อให้กำไรลดลง เมื่อบริษัทต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล

4. แรงจูงใจทางด้านภาษี (Taxation motivations) เป็นเหตุผลในการจัดการกำไรในต่างประเทศ

5. การเปลี่ยนแปลงในฝ่ายบริหารระดับสูง (Changes of CEO) เช่น ผู้บริหารที่กำลังจะเกษียณอายุจะไม่ได้เงินโบนัสหลังจากออกจากงาน ดังนั้นจึงมีแรงจูงใจที่จะทำให้กำไรสูงขึ้นเพื่อให้ได้รับโบนัสในตอนที่ยังคงทำงานอยู่

6. การนำบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก (Initial Public Offering : IPO) และการเสนอหุ้นสามัญเพิ่มทุน คือก่อนที่จะทำ IPO บริษัทมีแรงจูงใจที่จะนำผลการดำเนินงานที่ดีที่สุดเพื่อทำให้ระดับราคาของหุ้นที่ออกขายมีราคาสูงที่สุด เพื่อดึงดูดนักลงทุน

7. การสื่อสารข้อมูลภายในบริษัทไปยังนักลงทุน (Communicate information to investors) โดยบริษัทจะสื่อสารข้อมูลไปยังนักลงทุน โดยผ่านทางกำไรหรือผลการดำเนินงานของบริษัท เพื่อแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่มีอย่างต่อเนื่อง

วิธีการจัดการกำไร

การจัดการกำไร (Earnings Management) โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่

1. วิธีการจัดการกำไรทางบัญชี (Accounting Earnings Management) เป็นการจัดการกำไรโดยการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางบัญชี โดยการประมาณการหรือนโยบายทางบัญชี โดยผ่านการใช้จ่ายรายการคงค้าง (Accrual) เพื่อต้องการเพิ่มหรือลดรายการรายได้หรือค่าใช้จ่าย ถือเป็นส่วนหนึ่งของกลไกสำหรับการจัดการกำไร โดยรายการคงค้างต่าง ๆ จะเป็นส่วนประกอบของตัวเลขกำไรของบริษัทซึ่งจะแตกต่างกันและไม่ได้สะท้อนถึงยอดกระแสเงินสดที่แท้จริง

2. วิธีการจัดการกำไรทางการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (Real Activities Manipulation) เป็นการจัดการกำไรโดยการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงานจริงของกิจการเพื่อให้สอดคล้องกับตัวเลข

ทางการเงินที่กิจการต้องการ เช่น การเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อให้ต้นทุนสินค้าลดลงหรือการปรับลด
 ชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาไปในอนาคตเพื่อเพิ่มจำนวนตัวเลขของกำไร

แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์คงค้าง

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (TAS1) (ปรับปรุง 2560) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่า
 เกณฑ์คงค้างคือเหตุการณ์ทางบัญชีที่จะรับรู้เมื่อเกิดขึ้นมิใช่เมื่อมีการรับหรือจ่ายเป็นเงินสดหรือ
 รายการเทียบเท่าเงินสด โดยรายการต่าง ๆ จะบันทึกและแสดงในงบการเงินตามงวดบัญชีที่เกี่ยวข้อง
 งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้างนอกจากจะให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้งบการเงินเกี่ยวกับรายการค้าใน
 อดีตที่เกี่ยวข้องกับการรับหรือจ่ายเป็นเงินสดแล้วยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่าย
 เป็นเงินสดในอนาคตและข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่จะได้รับเป็นเงินสดในอนาคตด้วย ดังนั้นง
 งบการเงินจึงสามารถให้ข้อมูลรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีในอดีตเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินใน
 การตัดสินใจในเชิงเศรษฐกิจ กิจการต้องจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้างวันแต่เป็นข้อมูลกระแสเงิน
 สดเมื่อใช้เกณฑ์คงค้างในการจัดทำงบการเงินกิจการรับรู้รายการเป็นสินทรัพย์หนี้สินส่วนของผู้เจ้าของ
 รายได้และค่าใช้จ่าย(องค์ประกอบของงบการเงิน) เมื่อรายการเหล่านั้นเป็นไปตามค่านิยามและเกณฑ์
 การรับรู้รายการตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558)

ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างรวม (Total Accruals Model)

ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างรวมมี 2 แบบ คือ ตัวแบบในการวัดรายการคงค้างที่มาจาก
 งบแสดงฐานะการเงิน และตัวแบบในการวัดรายการคงค้างที่มาจากงบกระแสเงินสด (Bartov et al.,
 2000)

รายการคงค้างตามแนวคิดงบแสดงฐานะการเงิน จากงานวิจัยของ Jones (1991) ได้ใช้การ
 เปลี่ยนแปลงรายการคงค้างหรือรายการหมุนเวียน ในการคำนวณรายการคงค้างรวมโดยนำ
 รายการสินทรัพย์หมุนเวียนที่ไม่ใช่เงินสดหักด้วยรายการหนี้สินหมุนเวียนที่ไม่รวมการเปลี่ยนแปลง
 ของหนี้สินระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี นอกจากนี้ต้องหักด้วยรายการค่าเสื่อมราคาและ
 ค่าตัดจำหน่าย ดังนั้น การหาค่ารายการคงค้างรวมของแต่ละกิจการวัดค่าได้จาก ดังสมการนี้

$$TAC_t = \Delta CA_t - \Delta CASH_t - \Delta CL_t - \Delta DEBT_t - DEP_t$$

โดย

TAC_t	=	รายการคงค้างรวมในปีที่ t
ΔCA_t	=	การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนในปีที่ t
$\Delta CASH_t$	=	การเปลี่ยนแปลงของเงินสดในบริษัทในปีที่ t
ΔCL_t	=	การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนในปีที่ t
$\Delta DEBT_t$	=	การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปีในปีที่ t
DEP_t	=	ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายในปีที่ t

รายการคงค้างตามแนวคิดงบกระแสเงินสด รายการคงค้างเป็นรายการที่เกิดขึ้นจากยอดสุทธิระหว่างกำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้จาก ดังสมการนี้

$$TAC_t = NI_t - CFO_t$$

โดย

TAC_t	=	รายการคงค้างรวมในปีที่ t
NI_t	=	กำไรสุทธิก่อนภาษีในปีที่ t
CFO_t	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่ t

โดยรายการคงค้างแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ (นิพนธ์ โพธิ์วิจิตร, 2555)

1. แบ่งตามระยะเวลา

1.1 รายการคงค้างระยะสั้น คือ รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์และหนี้สินหมุนเวียน เช่น รับรู้รายได้แล้ว แต่ยังไม่ได้รับชำระเงินหรือรับรู้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายชำระเงิน เรียกรายการคงค้างแบบนี้ว่า รายการคงค้างที่เกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital Accruals)

1.2 รายการคงค้างระยะยาว คือ รายการคงค้างที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์และหนี้สินระยะยาว เช่น ชะลอการตัดค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

2. แบ่งตามการควบคุมของผู้บริหาร

2.1 รายการคงค้างจากการดำเนินงานปกติ (Non-discretionary Accruals) คือ รายการคงค้างจากการดำเนินงานและตามภาวะเศรษฐกิจ โดยไม่สามารถควบคุมส่วนนี้ได้ เช่น ยอดลูกหนี้การค้าที่อาจจะมากหรือน้อยเป็นไปตามธรรมเนียมของภาวะทางเศรษฐกิจ

2.2 รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) คือ รายการคงค้างที่เกิดจากผู้บริหารตกแต่งตัวเลข เช่น การเลือกวิธีการตัดค่าเสื่อมราคา ทำให้กำไรดูเติบโตอย่างมั่นคง เป็นต้น

โดยทั้ง 2 ส่วนได้สะท้อนผลการดำเนินงานที่ต่างกัน โดยที่รายการคงค้างจากการดำเนินงานปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานในงบการเงินได้ดีขึ้น แต่รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารจะสะท้อนถึงการบิดเบือนจากการจัดการกำไรของผลการดำเนินงานที่แท้จริงของบริษัท

เทคนิคในการวิเคราะห์การจัดการกำไร

งานวิจัยในอดีตพบว่า การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างสามารถแบ่งออกเป็นรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Nondiscretionary Accruals) และรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ได้รับความนิยมมีดังต่อไปนี้

1. The Jones Model โดย Jones (1991) เสนอตัวแบบเพื่อวัดรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารโดยเพิ่มการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างรวมจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายการคงค้าง ดังสมการนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t)/A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1})$$

โดย

NDA_t = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ΔREV_t = การเปลี่ยนแปลงรายได้ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา

PPE_t = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของปีปัจจุบัน

A_{t-1} = สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดของปีที่ผ่านมาช่วงที่กำลังพิจารณา

α_{t-3} = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ซึ่งได้มาจากสมการถดถอยดังนี้

$$TA_t/A_{t-1} = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t)/A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1}) + \epsilon_t$$

โดย

TA_t = รายการคงค้างรวมของแต่ละปีในช่วงที่กำลังพิจารณา

ϵ_t = สัดส่วนของรายการคงค้างที่ขึ้นกับผู้บริหารต่อรายการคงค้างทั้งหมด

2. The Modified Jones Model โดย Dechow et al. (1995) ได้พัฒนาตัวแบบการวิเคราะห์การจัดการกำไรของ Jones (1991) โดยตัวแบบใหม่โดยการนำเอาการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้มาหักออกจากรายการเปลี่ยนแปลงรายได้ที่ได้มาจากยอดขายซึ่งมาจากแนวคิดที่ว่า การจัดการกำไรผ่านยอดขายเชื่อจะทำให้ได้ง่ายกว่าการจัดการกำไรผ่านยอดขายที่เป็นเงินสด ดังสมการนี้

$$NDA_t = \alpha_1(1/A_{t-1}) + \alpha_2[(\Delta REV_t - \Delta REC_t)/A_{t-1}] + \alpha_3(PPE_t/A_{t-1})$$

โดย

NDA_t	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร
ΔREV_t	=	การเปลี่ยนแปลงรายได้ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา
ΔREC_t	=	ยอดลูกหนี้สุทธิในปีปัจจุบัน หักด้วยยอดลูกหนี้สุทธิในปีที่ผ่านมา
PPE_t	=	ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของปีปัจจุบัน
A_{t-1}	=	สินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นสุดของปีที่ผ่านมาช่วงที่กำลังพิจารณา
α_{t-3}	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ซึ่งได้มาจากสมการถดถอยดังนี้

3. Dechow and Dichev Model (2002) แบบจำลองในการวัดคุณภาพของรายการคงค้าง เป็นแบบจำลองที่ใช้ในการวัดการจัดการกำไรที่พัฒนาโดย Dechow and Dichev (2002) จากการศึกษาถึงคุณภาพของรายการคงค้างและการจัดการกำไรที่เป็นบทบาทในการประเมินค่าความคลาดเคลื่อนจากรายการคงค้าง และการพัฒนาแบบจำลองในการวัดการจัดการกำไรได้นำกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาใช้ในการวัด และมีการปรับในเรื่องของระยะเวลาของรายการคงค้างที่เกิดจากการรับเงินและจ่ายเงิน โดยการใช้ระยะเวลาของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีปัจจุบัน (t), กระแสเงินสดจากการดำเนินงานปีก่อน (t-1) และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของปีถัดไป (t+1) ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวแสดงได้ดังนี้

$$TCA_t = \beta_0 + \beta_1 CFO_{t-1} + \beta_2 CFO_t + \beta_3 CFO_{t+1} + \epsilon_t$$

โดย

TCA_t	=	รายการคงค้างรวมในปีที่ t
CFO_{t-1}	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่ t-1
CFO_t	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่ t
CFO_{t+1}	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปีที่ t+1
β_0	=	ค่าคงที่ของสมการถดถอย

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแปร

ϵ_t = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าในปีที่ t

4. Modified Dechow and Dichev Model (2005) โดย McNichols (2002) ได้อภิปรายผลการศึกษาเกี่ยวกับแบบจำลองการวัดการจัดการกำไรที่พัฒนาโดย Dechow and Dichev (2002) และแนะนำว่าควรที่จะเพิ่มรายการการเปลี่ยนแปลงของรายได้และรายการสินทรัพย์ถาวรเข้าไป เนื่องจากมองว่ารายการดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดรายการคงค้าง ดังนั้นการเพิ่มตัวแปรทั้งสองเข้าไปจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการประมาณค่าได้โดยแบบจำลองดังกล่าวสามารถแสดงได้ดังนี้

$$TCA_{it} = \beta_0 + \beta_1 CFO_{it-1} + \beta_2 CFO_{it} + \beta_3 CFO_{it+1} + \beta_4 \Delta REV_{it} + \beta_5 PPE_{it} + \epsilon_{it}$$

โดย

TCA_{it} = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปีที่ t

CFO_{it-1} = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในปีที่ t-1

CFO_{it} = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในปีที่ t

CFO_{it+1} = กระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัท i ในปีที่ t+1

ΔREV_{it} = การเปลี่ยนแปลงรายได้ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาของบริษัท i ในปีที่ t

PPE_{it} = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของปีปัจจุบันของบริษัท i ในปีที่ t

β_0 = ค่าคงที่ของสมการถดถอย

$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4, \beta_5$ = ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแปร

ϵ_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณค่าของบริษัท i ในปีที่ t

ต่อมา Kothari et al. (2005) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาการคำนวณโมเดลที่พัฒนาโดย Dechow et al. ว่ายังมีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรอีก ตามแนวคิด Kothari et al. (2005) ได้นำ Model ของ Jones ไปวิเคราะห์ทั้ง Jones Model และ Modified Jones Model ในการวิเคราะห์รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) และรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Non-Discretionary Accruals) ซึ่งนำไปวิเคราะห์กับผลการดำเนินงาน (Performance) ได้เสนอแบบจำลองเพื่อแก้ปัญหา Correlation โดย

แนวคิดของแบบจำลองนี้คือการจัดบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันที่มีผลการดำเนินงานใกล้เคียงกันควรมีระดับรายการคงค้างที่เหมือนกัน โดย Kothari et al. (2005) จึงได้ควบคุมปัจจัยด้านผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) เข้าไปในสมการ เพื่อทำให้ไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง Normal accruals และผลการดำเนินงาน โดยตัวแบบในการวัดค่ารายการคงค้างโดยดุลพินิจของผู้บริหาร จะใช้สูตรในการคำนวณดังนี้ (Kothari et al., 2005)

$$DAC_{it} = TA_{it}/A_{it-1} - NDAC_{it}$$

คำนวณหารายการคงค้างรวมทั้งหมดของบริษัท i ในปีที่ t ตามสมการดังต่อไปนี้

$$\text{โดยแทนค่า } TA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta Cash_{it}) - (\Delta CL_{it} - \Delta STD_{it} - \Delta ITP_{it}) - \Delta DEP_{it}$$

รายการคงค้างโดยใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร (DAC) จะคำนวณจากความแตกต่างระหว่างรายการคงค้างรวม (TA) หารด้วยสินทรัพย์รวมต้นปี และรายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ (NDAC) ซึ่ง TA_{it}/A_{it-1} และ $NDAC_{it}$ คำนวณได้จาก

$$TA_{it}/A_{it-1} = \alpha_1 [1/A_{it-1}] + \alpha_2 [(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})/A_{it-1}] + \alpha_3 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \alpha_4 ROA_{it-1} + \epsilon_{it} \quad (1)$$

$$NDAC_{it} = \alpha_1 [1/A_{it-1}] + \alpha_2 [(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})/A_{it-1}] + \alpha_3 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \alpha_4 ROA_{it-1} \quad (2)$$

โดย

$$TA_{it}/A_{it-1} = \text{รายการคงค้างรวมของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t \text{ หารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t-1$$

$$A_{it-1} = \text{สินทรัพย์รวมของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t-1$$

$$\Delta CA_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta Cash_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของเงินสดของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta CL_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta STD_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปีของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta ITP_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้นิติบุคคลค้างจ่ายของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta DEP_{it} = \text{ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta REV_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของยอดขายได้ของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\Delta REC_{it} = \text{การเปลี่ยนแปลงของยอดลูกหนี้ของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t$$

$$\begin{aligned}
 PPE_{it} &= \text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t \\
 ROA_{it-1} &= \text{ผลตอบแทนของสินทรัพย์ของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t \\
 \mathcal{E}_{it} &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนจากสมการถดถอยของบริษัท } i \text{ ในปีที่ } t \\
 &\quad (\text{Discretionary Accrual: DAC})
 \end{aligned}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแบบของ Kothari et al. (2005) เนื่องจากตัวแบบดังกล่าวได้พัฒนาตัวแบบของ Modified Jones เพิ่มเติม โดยการเพิ่มตัวแปรอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ซึ่งผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าการใส่ ROA เข้าไปในการวิเคราะห์สามารถช่วยให้การวัดค่าแบบจำลองออกมาได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น และเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ (Chansarn and Chansarn, 2016; Habbash and Alghamdi, 2017; Rashid et al., 2016) เทคนิคดังกล่าวมีการวัดการจัดการกำไรโดยแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่ วิธีรายการคงค้างโดยใช้ดุลพินิจของผู้บริหาร (DAC) และวิธีรายการคงค้างจากการดำเนินงาน (NDAC) ในการคำนวณการจัดการกำไรในครั้งนี้ โดยเชื่อว่าโมเดลนี้จะให้ผลการคำนวณ Discretionary Accrual จะได้ผลลัพธ์ในการจัดการกำไรในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับตัวแปรที่สนใจศึกษา

ความแตกต่างทางด้านภาษีอากรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บริษัทมหาชนจำกัด ถูกกำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มีข้อกำหนดให้บริษัทซึ่งดำเนินธุรกิจอยู่แล้วหรือกำลังก่อตั้ง สามารถนำหุ้นจำนวนหนึ่งของบริษัทออกจำหน่ายให้ประชาชนทั่วไปได้ สำหรับบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขายหุ้นต่อประชาชนจะถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 โดยมีคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คอยกำกับดูแล โดยในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Limited Company แล้วย่อได้เป็น PLC และกำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดจะมีผู้ถือหุ้นกี่คนก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 15 คน ซึ่งหน่วยงานรัฐบาลในประเทศไทย ได้มีนโยบายส่งเสริมให้บริษัทมหาชนจำกัดเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) โดยจูงใจให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษี เช่น เงินปันผลที่ได้รับยกเว้นทั้งจำนวนหรือบางส่วนและมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างของกิจการ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีบริษัทมหาชนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลอดจนไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณะชนทราบ

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้มีหน้าที่เสียภาษี โดยนักลงทุนมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและบริษัทมหาชนจำกัดมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีสำหรับนักลงทุนในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยสามารถอธิบายการเสียภาษีอากรสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ดังนี้ (กรมสรรพากร, 2560)

บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ให้สามารถออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนและได้รับอนุมัติจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนใน SET และ MAI ตามขนาดของทุนจดทะเบียนชำระแล้วและคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดการลงทุนในหุ้นของบริษัทจดทะเบียน ผู้ลงทุนจะได้เป็นเจ้าของกิจการโดยมีโอกาสดำเนินการผลตอบแทนเป็นเงินปันผลหรือหุ้นปันผล นอกจากนี้ ยังมีโอกาสเพิ่มผลตอบแทนจากส่วนต่างราคาซื้อขายอีกด้วย (Investory Investment Discovery Museum, 2017)

ตารางที่ 1 ภาษีอากรสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและมีใช้ใน ตลาดหลักทรัพย์

ประเภทเงินได้จากการลงทุน	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET	บริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์(NON-SET)
เงินปันผล		
-นิติบุคคล	-10% ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถ้าผู้มีเงินได้ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน -ได้รับยกเว้นภาษี ถ้าผู้มีเงินได้เป็นบริษัทจดทะเบียนและได้ถือหุ้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือนก่อนจ่าย และ 3 เดือนหลังการจ่ายปันผล จากบริษัทในประเทศไทย -ได้รับยกเว้นภาษี ถ้าผู้มีเงินได้ถือหุ้นในบริษัทผู้จ่ายเงินปันผลอย่างน้อย 25% ของหุ้นทั้งหมดเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือน	-ผู้จ่ายเงินได้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 10 ของเงินได้

ประเภทเงินได้จากการลงทุน	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET	บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์(NON-SET)
	<p>ก่อนจ่ายและ 3 เดือนหลังจ่ายเงินปันผล และบริษัทดังกล่าวมิได้ถือหุ้นในบริษัทของผู้มีเงินได้</p> <p>-ได้รับยกเว้นภาษี ถ้าได้รับเงินปันผลจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (BOI)</p>	
กำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain)		
-บุคคลธรรมดา	-ได้รับการยกเว้น	<p>-ผู้จ่ายเงิน ได้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ตามอัตราภาษีเงินได้ตามมาตรา 50(2)</p> <p>-เว้นแต่เงินได้ที่จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งมิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยให้คำนวณหักภาษีในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้</p>
-นิติบุคคล	-ไม่มีภาษีหัก ณ ที่จ่าย แต่ต้องนำไปรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามอัตราที่กำหนด	- มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามมาตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร โดยให้ ผู้จ่ายหักภาษีจากเงินได้พึงประเมินที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร จากสมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (Political Cost Hypothesis) เชื่อว่าค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียโอกาสที่บริษัทจะต้องเสียเมื่อรัฐบาลมีการออกกฎหมายกฎเกณฑ์หรือระเบียบต่าง ๆ บังคับให้กิจการต้องปฏิบัติตาม นโยบายของรัฐบาลในการถ่ายโอนเงินจากเอกชนเข้าสู่คลังของรัฐเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ (Wong, 1988) ผู้บริหารจึงจะทำการจัดการกำไร โดยบริษัทใหญ่มีเลือกนโยบายการบัญชีที่จะช่วยลดกำไรมากกว่าบริษัทขนาดเล็กเพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจจากรัฐบาล (Watts and Zimmerman, 1990) การวางแผนภาษีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการกำไร (Parfet, 2000) เนื่องจากภาษีเงินได้นิติบุคคลถือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งหากบริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีลดลงจะส่งผลทำให้บริษัทมีกำไรสุทธิทางบัญชีและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปงานวิจัยในอดีตแยกตามผลการวิจัยว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรมีทั้งในเชิงบวก ในเชิงลบ ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่สามารถสรุปทิศทางที่ได้ชัดเจน ดังนี้

งานวิจัยที่พบว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร

Lin (2006) ศึกษาแรงจูงใจในการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี (Tax Holiday) กับการบริหารกำไรของผู้ประกอบการต่างประเทศ (FIEs) ในประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 112 บริษัท โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี ค.ศ.1998-1999 และระหว่างปี ค.ศ.2001-2002 สำหรับการตรวจสอบการบริหารกำไรใช้ตัวแบบของ Jones (1991) ประกอบกับการวิเคราะห์ความถดถอยแบบกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ช่วยบริษัทในช่วงที่มีการส่งเสริมการลงทุนโดยการให้สิทธิเสียภาษีในอัตราร้อยละ 0-15 ในระยะเวลาที่จำกัดและจากนั้นในเมื่อช่วงเวลานี้หมดจากสิทธิประโยชน์ทางภาษีในช่วงที่มีการปรับอัตราที่สูงขึ้นในอัตราร้อยละ 30 ซึ่งหากผู้บริหารพยายามลดต้นทุนทางภาษีเพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้ประโยชน์สูงสุด โดยมีการเร่งรับรู้รายได้และชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน บริษัทที่มีการรับรู้รายได้คงค้างจำนวนมากในปีก่อนที่อัตราภาษีเพิ่มขึ้นและก่อนที่จะหมดสิทธิการส่งเสริมการลงทุน และบริษัทจัดการกำไรขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากอัตราภาษีที่ต่ำกว่าที่มีอยู่ในช่วงระยะเวลาการส่งเสริมการลงทุน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการวางแผนภาษีมีผลกระทบในเชิงบวกกับการจัดการกำไร

Chen et al. (2007) ศึกษาผลกระทบของการจัดการกำไรและการวางแผนภาษีในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยได้หวั่น โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ.1993-2005 วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ บริษัทที่มีข้อมูลงบการเงินที่ต้องการในไฟล์ข้อมูลรายปี 2006 ที่มีผลตอบแทนหุ้นอยู่ใน CRSP (ศูนย์วิจัยราคาหลักทรัพย์) โดยไม่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินและบริษัทสาธารณูปโภค ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่มีวางแผนภาษีสูงมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียภาษีน้อยกว่าบริษัทที่มีการวางแผนภาษีต่ำ และบริษัทที่มีการจัดการกำไรสูงจะมีรายได้ทางบัญชีน้อยกว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรต่ำโดยควบคุมผ่านการวางแผนภาษี

Marques et al. (2011) ศึกษาการบริหารกำไรที่มีอิทธิพลจากการวางแผนภาษีของบริษัทจำกัดในประเทศโปรตุเกส โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ.2001-2002 ในการตรวจสอบการบริหารกำไรและเลือกใช้ตัวแบบวัดของ Modified Jones (1991) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สมการถดถอยในโปรตุเกสแนวคิดของรายได้ที่ต้องเสียภาษีที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรายงานรายได้ทางบัญชีถูกนำมาใช้เพื่อกำหนดภาวะภาษีของบริษัท รัฐบาลโปรตุเกสจึงได้ออกกฎหมายเพื่อแนะนำระบบการชำระเงินพิเศษในบัญชี (Special Payment on Account: SPA) โดยเก็บภาษีจากฐานรายได้ ผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงถ่วงเฉลี่ยในอัตราสูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น และทำให้รายงานรายได้ของบริษัทต่ำเพื่อเสียภาษีน้อยที่สุด ในทางกลับกันบริษัทที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงถ่วงเฉลี่ยในอัตราที่ต่ำ จะใช้วิธีการกระจายกำไรเมื่อประเทศนั้นมีหลักการทางบัญชีและหลักการทางภาษีที่เป็นอิสระจากการกัน

Wang and Chen (2012) ศึกษาแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงภาษีโดยการจัดการกำไร โดยใช้ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ใช่สถาบันการเงินของจีนจากรายงานประจำปีระหว่างปี 2004-2006 และวิธีการวิเคราะห์ที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่าการจัดการกำไรและพฤติกรรมการหลบหลีกภาษีนั้นเป็นเรื่องปกติในบริษัทจดทะเบียนของจีน ในการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรและการหลบหลีกภาษีนี้อาจมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นแรงจูงใจในการหลบหลีกภาษีที่สำคัญในการจัดการกำไร ในขณะที่เดียวกันเมื่อบริษัทมีผลประกอบการที่ดีภาวะภาษีจะค่อนข้างต่ำทำให้แรงจูงใจในการหลบหลีกภาษีในการจัดการกำไรลดลง

Almashaqbeh et al. (2018) ศึกษาผลกระทบของการวางแผนภาษีและการเปิดเผยภาษีต่อการจัดการกำไรที่แท้จริง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการกำไร โดยทั้งการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรพยายาม

ลดค่าใช้จ่ายภาษีให้น้อยที่สุด คุณภาพของการเปิดเผยภาษีช่วยลดปัญหาตัวแทนซึ่งช่วยลดการจัดการกำไร บริษัทที่มีภาระภาษีสูงมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไร ดังนั้นการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างไรก็ตามการเพิ่มความโปร่งใสในการเปิดเผยภาษีน่าจะช่วยลดปัญหาความไม่สมดุลของข้อมูลและดังนั้นตามทฤษฎีของหน่วยงานมีความสัมพันธ์แบบผกผันระหว่างการจัดการกำไรและการเปิดเผยภาษี

งานวิจัยที่พบว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร

Ifada and Wulandari (2015) ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีและการวางแผนภาษีที่มีต่อการจัดการกำไรของบริษัทที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมการผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ.2008 ถึง 2012 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัทที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมผลิต เนื่องจากมีโอกาสสูงในการจัดการกำไร ซึ่งไม่รวมธนาคารและบริษัททางการเงินอื่น ๆ เพราะกลุ่มดังกล่าวมีข้อบังคับพิเศษที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ตัววัดการจัดการกำไรด้วยดุลยพินิจของผู้บริหาร วิธีการวิเคราะห์ที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรภาษีเงินได้รอตัดบัญชีมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร ตัวแปรการวางแผนภาษีมีผลกระทบในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญในการจัดการกำไร

Warsono (2017) ศึกษาผลกระทบของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอตัดบัญชี การวางแผนภาษีต่อการจัดการกำไรของบริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (BEI) โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ. 2011-2015 โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ บริษัทอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย จำนวน 34 บริษัท ผลการศึกษาพบว่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีเป็นผลบวกและมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร ในขณะที่ค่าใช้จ่ายภาษีรอการตัดบัญชีและการวางแผนภาษีมีผลกระทบทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร

งานวิจัยที่พบว่าการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร หรือไม่สามารถสรุปทิศทางของอิทธิพลได้อย่างชัดเจน

Gaertner (2014) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจหลังหักภาษีของผู้บริหารและระดับการหลบหลีกภาษีของบริษัทของผู้บริหาร ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ยืนยันว่า บริษัทควรจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้บริหารจากฐานกำไรสุทธิหลังหักภาษีเพื่อเป็นการประหยัดภาษีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ

บริหารโดยแรงจูงใจในการนั้นจะมีค่ามากกว่าการชดเชยที่เรียกร้องโดยผู้บริหารสำหรับความเสี่ยงในการจ่ายค่าชดเชยหลังเกษียณที่เกี่ยข้องเพิ่มเติม ผลการศึกษาพบว่าการใช้สิทธิประโยชน์หลังหักภาษีมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราภาษีที่แท้จริง และการใช้สิทธิประโยชน์หลังหักภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการชดเชยเงินสดแก่ผู้บริหาร โดยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับค่าตอบแทนหลังหักภาษีนั้นต้องการเบี่ยงประกันสำหรับความเสี่ยงเพิ่มเติม และบริษัทจะมีการวางแผนภาษีเพิ่มขึ้น เมื่อผู้บริหารใช้กำไรหลังหักภาษีเป็นเกณฑ์กำหนดผลตอบแทนของผู้บริหาร โดยผู้บริหารจะพยายามทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลงและส่งผลให้ค่า ETR ลดลง

Mulyadi and Anwar (2015) ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการจัดการกำไรและการวางแผนภาษี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผลการศึกษาพบว่าบางส่วนของ การกำกับดูแลกิจการมีผลกระทบอย่างมากต่อการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร โดยการวางแผนภาษี ค่าตอบแทนคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (GAAP ETR) และ อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงของงวดปัจจุบัน (Current ETR) แสดงผลเป็นลบความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ในขณะที่การกำกับดูแลกิจการพบว่า ความสัมพันธ์เชิงบวกและความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีวัดค่าจาก ETR

Widiatmoko and Mayangsari (2016) ศึกษาผลกระทบของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดัดบัญชี เกณฑ์ค่างตามดุลยพินิจการของผู้บริหาร ขนาดของบริษัท และการวางแผนภาษีที่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ.2011 ถึง 2013 ที่เผยแพร่ใน www.idx.co.id และข้อมูลจากตลาดทุนของอินโดนีเซีย (ICMD) วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ บริษัทในกลุ่มผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) โดยเรียงตามลำดับรายชื่อที่เผยแพร่งบการเงินซึ่งเป็นสกุลรูเปียห์จำนวน 208 บริษัท ใช้สถิติเชิงพรรณนาและวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (logistic regression) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดัดบัญชีมีผลลบและไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร การรับรู้ค่างมีผลเป็นลบและไม่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร ความเสี่ยงทางการเงินมีผลกระทบเชิงลบและนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร ขนาดของบริษัทมีผลกระทบเชิงบวกและนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร การวางแผนภาษีมีผลในเชิงบวกและไม่มีผลต่อการจัดการกำไร

Sulistianingsih (2019) ศึกษาการวางแผนภาษีและภาระภาษีมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ. 2014 ถึง 2017 ที่เผยแพร่ใน www.idx.co.id วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ บริษัทในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย จำนวน 43 บริษัท ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีมีผลในเชิงบวกและไม่มีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร และภาระภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีผลในเชิงบวกและไม่มีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร

Mulatsih et al. (2019) ศึกษาผลกระทบของการวางแผน (Tax Planning) และสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Asset) และค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Tax Expense) ต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ. 2013 ถึง 2017 วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ บริษัทในกลุ่มผลิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย (IDX) จำนวน 19 บริษัท ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษี สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอตัดบัญชีไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร การวางแผนภาษีบางส่วนมีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอตัดบัญชีบางส่วนไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการกำไร

Salah (2019) ศึกษาผลกระทบของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและการวางแผนภาษีต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอียิปต์ โดยใช้ข้อมูลในระหว่างปี ค.ศ. 2011 ถึง 2017 วิธีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อียิปต์ จำนวน 127 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนภาษีไม่มีผลโดยตรงต่อการจัดการกำไร ในขณะที่การวางแผนภาษีมีผลกระทบทางอ้อมต่อการจัดการกำไรผ่านหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีสุทธิ

ปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการกำไร

ปัจจัยอื่นที่นอกจากการวางแผนภาษี ยังมีตัวแปรอื่นที่ส่งผลกับการจัดการกำไรจากงานวิจัยในอดีตที่มีการศึกษามา ประกอบด้วย

ขนาดของบริษัท (Firm Size) ขนาดของกิจการที่แตกต่างกันส่งผลให้การจัดการกำไรแตกต่างกันได้เนื่องจากสินทรัพย์รวมของแต่ละบริษัทมีค่าที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากจึงจำเป็นต้องใช้ลอการิทึมในการปรับขนาดของบริษัทให้อยู่ในช่วงที่ใกล้เคียงกัน เพื่อลดปัญหาการกระจายตัวของข้อมูล (Normality) ในขณะเดียวกันงานวิจัยในอดีตมีการนำขนาดบริษัทมาทดสอบความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำขนาดบริษัทซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมมาทดสอบกับความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร วัดจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม เนื่องจากแต่ละบริษัทมีขนาดที่แตกต่างกันจึงจำเป็นต้องควบคุมขนาดของบริษัทเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล โดยขนาดบริษัทที่แตกต่างกันส่งผลให้การจัดการกำไรที่ต่างกันได้ กิจการที่มีสินทรัพย์รวมสูงถือว่าเป็นกิจการขนาดใหญ่ในทางกลับกันกิจการที่มีสินทรัพย์รวมต่ำถือว่าเป็นบริษัทขนาดเล็ก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (Naz et al., 2011) สนับสนุนว่าบริษัทที่มีขนาดใหญ่ย่อมมีโอกาสที่จะวางแผนภาษีสูงและมีแนวโน้มในการจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก

ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) จากทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) กล่าวว่า การใช้เงินทุนที่มาจากการก่อหนี้จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าการที่มาจากทุน จากผลประโยชน์ทางด้านภาษีและยังสามารถสะท้อนถึงการตรวจสอบจากภายนอกด้วย ส่งผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทในทางบวกหรือลบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมมาทดสอบกับความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร จะใช้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งแสดงสัดส่วนของทรัพย์สินที่เกิดจากการจัดหาทุนด้วยการก่อหนี้สินและเป็นอัตราส่วนที่ใช้ในการวัดความสามารถในการบริหารหนี้สิน ถ้าบริษัทที่มีหนี้สินมากจะมีความเสี่ยงสูง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (Ogundajo and Onakoya, 2016; Sharma et al., 2011) สนับสนุนว่าความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ขณะที่ (Zamri et al., 2013) กล่าวว่าบริษัทที่มีความเสี่ยงทางการเงินสูงไม่มีการสนับสนุนให้มีการจัดการกำไรและการวางแผนภาษี เนื่องจากบริษัทปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) บอกความสามารถของบริษัทในการที่จะสร้างกำไรของฝ่ายบริหารในการใช้สินทรัพย์ของกิจการขนาดใหญ่ในการก่อให้เกิดกำไร โดยวัดจากค่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset : ROA) จะใช้กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Fernández Méndez et al. (2017) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีอัตราส่วน ROA เพิ่มขึ้นจะสนับสนุนให้มีการจัดการกำไรที่สูง และ วราพร พรหมมาลา (2559) กล่าวว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Capital Intensity) โดย Young (2002) กล่าวว่า การคำนวณสินทรัพย์ถาวรหารด้วยสินทรัพย์รวม แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของบริษัทต่อสินทรัพย์รวม เนื่องจากการมีสินทรัพย์ถาวรจำนวนมากทำให้บริษัทมีปริมาณเกณฑ์คงค้างในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากการบันทึกเกณฑ์คงค้างในส่วนของบัญชีค่าเสื่อมราคา ทำให้อัตราส่วนของสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร วัดจากอัตราส่วนของสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม

การเติบโตของกิจการ (Growth) กิจการที่มีการเติบโตสูงจะมีการจัดการกำไรมากขึ้นเมื่อเทียบกับกิจการที่มีการเติบโตต่ำ ส่งผลให้กำไรมีคุณภาพน้อยลง และการเติบโตของสินทรัพย์มีผลทำให้มีรายการคงค้างเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การจัดการกำไรโดยดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปรควบคุมเช่นเดียวกับของ (สลินทิพย์ ลีกำจร, 2561) และ พบว่าการเติบโตของกิจการบริษัทในได้หวนกลับพบความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรโดยวัดจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวมโดยคำนวณจากยอดสินทรัพย์รวมปีปัจจุบัน หักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน หารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน

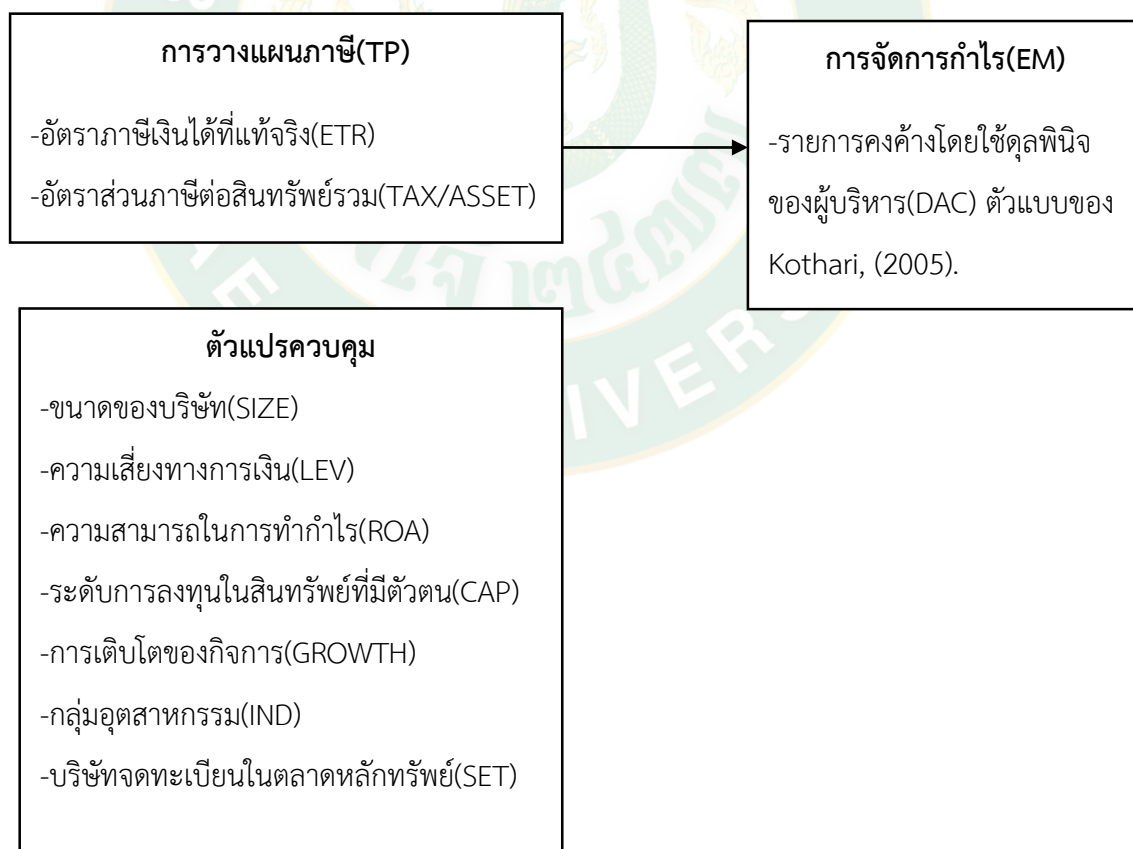
กลุ่มอุตสาหกรรม (Industry Group) การประกอบธุรกิจมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้บริษัทมีการเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ต่างกัน โดยตัววัดสามารถแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรมของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการผลิต กลุ่มการบริการ กลุ่มการค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งใช้ตัวแปรเทียม (Dummy Variables) คือ (0,1) เป็นตัววัด

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (Listed Company in the Stock Exchange of Thailand) โดยบริษัทมหาชนจำกัดสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่าบริษัทที่ไม่ได้จด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งใช้ตัวแปรเทียม (Dummy Variables) คือ (0,1) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สลีนทิพย์ ลี้กำจร (2561) ศึกษาระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 และ MAI จำนวน 239 บริษัท โดย ในกลุ่ม SET จำนวน 100 บริษัท และกลุ่ม MAI จำนวน 139 บริษัท ได้พบว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีกว่าบริษัทขนาดเล็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยในอดีตยังคงมีความขัดแย้งกันและเพื่อเป็นประโยชน์มากขึ้นสำหรับในการศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวยังไม่เป็นที่ประจักษ์ต่อกรณีศึกษาของประเทศไทย จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย จากสมมติฐานดังกล่าวข้างต้นได้มีการกำหนดสมมติฐานดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

สมมติฐานงานวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยจึงนำไปสู่สมมติฐานดังนี้

H₁ : การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร

H_{2a} : มีความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

H_{2b} : มีความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในช่วงระยะเวลา 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 โดยงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. ตัวแบบในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยรับผลสำรวจแนวปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนในภาพรวมที่ดำเนินกิจการอยู่ ข้อมูล ณ วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2562 จำนวน 1,248 บริษัท (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) ซึ่งเป็นข้อมูลปี พ.ศ. 2561 โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจำแนกตามประเภทของอุตสาหกรรมได้ทั้งหมด 3 ประเภทได้แก่ กลุ่มการผลิต กลุ่มการบริการ กลุ่มการค้าส่งและค้าปลีก

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในข้อมูลจัดอันดับ 100 บริษัท แบ่งตามเกณฑ์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น เรียงตามรายได้ 100 บริษัท เรียงตามสินทรัพย์ 100 บริษัท เรียงตามกำไร 100 บริษัท เรียงตามทุนจดทะเบียน 100 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ถึง พ.ศ.2561 รวม 3 ปี โดยใช้ข้อมูลทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทในกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มธุรกิจประกันภัย กลุ่มธุรกิจประกันชีวิตและกองทุนอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากบริษัทเหล่านี้มีโครงสร้างรายการทางการเงินที่

แตกต่างจากกลุ่มบริษัทโดยทั่วไป และกลุ่มกองทุนและธุรกิจขนาดกลาง (MAI) เนื่องจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องและกำกับดูแลอื่นกำหนด โดยจัดเก็บข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยสามารถรวบรวมกลุ่มตัวอย่างตามที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดได้ทั้งสิ้น จำนวน 138 บริษัท

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มบริษัทที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะบริษัท	จำนวน บริษัท	จำนวน ตัวอย่าง
บริษัทมหาชนข้อมูลจัดอันดับ 100 บริษัท โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า แบ่งเรียงตามรายได้, สินทรัพย์, กำไร, และตามทุนจดทะเบียนที่เรียกชำระแล้ว	400	1,200
หัก บริษัทที่มีรายชื่อเหมือนกัน	203	609
หัก บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์	41	123
หัก บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	18	54
กลุ่มตัวอย่าง	138	414

การวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 414 ตัวอย่าง ซึ่งเพียงพอและมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ (Hair et al., 2010) กล่าวว่าขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยควรมีขนาดตัวอย่าง 10 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตในงานวิจัยนั้น ๆ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีตัวแปรสังเกตจำนวน 10 ตัวแปร ขนาดที่เหมาะสมและเพียงพอจึงควรมีอย่างน้อย 10 เท่า ของ 10 ตัวแปรสังเกต เท่ากับ 100 ตัวอย่าง นอกจากนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 บริษัทสามารถแบ่งออกเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 101 บริษัทและมีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 37 บริษัท (สลิทธิพิศ ลีกำจร, 2561) จึงเพียงพอที่จะเป็นตัวแทนในการทำนายได้ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 138 บริษัท ซึ่งถือว่าเพียงพอต่อการเป็นตัวแทนในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทำนาย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากข้อมูลงบการเงิน ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น และหมายเหตุประกอบงบของบริษัทและข้อมูลอื่น ๆ ที่จัดระเบียบกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้จากเว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เว็บไซต์ของบริษัทและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึงปี พ.ศ. 2562 รวม 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการวางแผนภาษี (Tax Planning) ในการวิจัยครั้งนี้จะวัดจากการวางแผนภาษีใน 2 กลุ่มคือ

1. การวางแผนภาษีเพื่อให้กำไรทางภาษีลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชีโดยจะวัดจากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ซึ่งเป็นอัตราของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบันที่คำนวณตามหลักเกณฑ์ภาษีต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้ โดยค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน (Chen et al., 2014; Zhang et al., 2017) จากการคำนวณค่า ETR หากมีค่าต่ำแสดงถึงมีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง

$$\text{อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงของงวดปัจจุบัน (Current ETR)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน}}{\text{กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี}}$$

2. การวางแผนภาษีเพื่อให้ทั้งกำไรทางบัญชีและทางภาษีลดลงโดยวัดจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) (ธัญพร ดันตยวงศ์., 2552) จากการคำนวณค่า TAX/ASSET หากมีค่าต่ำแสดงถึงมีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง

$$\text{อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการจัดการกำไร (Earnings Management) ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ตัวแบบของ Kothari et al. (2005) ได้นำ Model ของ Jones ไปวิเคราะห์ทั้ง Jones Model และ Modified Jones Model ในการวิเคราะห์รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) และรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Non-Discretionary Accruals) ซึ่งนำไปวิเคราะห์กับผลการดำเนินงาน (Performance) ได้เสนอแบบจำลองเพื่อแก้ปัญหา Correlation โดยแนวคิดของแบบจำลองนี้คือการจัดบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันที่มีผลการดำเนินงานใกล้เคียงกันควรมีระดับรายการคงค้างที่เหมือนกัน โดย Kothari et al. (2005) จึงได้ควบคุมปัจจัยด้านผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) เข้าไปในสมการ เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง Normal accruals และผลการดำเนินงาน โดยการวัดค่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) จะคำนวณจากความแตกต่างระหว่างรายการคงค้างรวม (TA) หารด้วยสินทรัพย์รวมต้นปี และรายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ (NDAC) ซึ่ง TA_{it}/A_{it-1} และ $NDAC_{it}$ คำนวณได้จาก

ขั้นตอนที่ 1. คำนวณรายการคงค้างรวม (Total Accruals) ดังนี้

$$\text{โดยแทนค่า } TA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta \text{Cash}_{it}) - (\Delta CL_{it} - \Delta STD_{it} - \Delta ITP_{it}) - \Delta DEP_{it} \quad (1)$$

ขั้นตอนที่ 2. นำผลการคำนวณในขั้นตอนที่ (1) หารด้วยสินทรัพย์รวมต้นงวด และรายการคงค้างที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติ (NDAC) โดย TA_{it}/A_{it-1} และ $NDAC_{it}$ คำนวณได้จาก

$$\text{โดยแทนค่า } TA_{it}/A_{it-1} = \alpha_1 [1/A_{it-1}] + \alpha_2 [(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})/A_{it-1}] + \alpha_3 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \alpha_4 ROA_{it-1} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

ขั้นตอนที่ 3. คำนวณรายการคงค้างจากการดำเนินงานธุรกิจ โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากสมการตอนที่ (2) เพื่อที่จะคำนวณหาค่า $NDAC_{it}$ ดังสมการ

$$\text{โดยแทนค่า } NDAC_{it} = \alpha_1 [1/A_{it-1}] + \alpha_2 [(\Delta REV_{it} - \Delta REC_{it})/A_{it-1}] + \alpha_3 (PPE_{it}/A_{it-1}) + \alpha_4 ROA_{it-1}$$

ขั้นตอนที่ 4. คำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

$$DAC_{it} = (TA_{it}/A_{it-1}) - NDAC_{it}$$

โดยคำนวณการวัดค่ารายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (DAC) ในช่วงระยะเวลา 4 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ.2558-2561

โดย

TA_{it} / A_{it-1} = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปีที่ t ทหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปีที่ $t-1$

A_{it-1} = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปีที่ $t-1$

ΔCA_{it} = การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัท i ในปีที่ t

$\Delta Cash_{it}$ = การเปลี่ยนแปลงของเงินสดของบริษัท i ในปีที่ t

ΔCL_{it} = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียนของบริษัท i ในปีที่ t

ΔSTD_{it} = การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินระยะยาวที่ครบกำหนดชำระภายใน 1 ปีของบริษัท i ในปีที่ t

ΔITP_{it} = การเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้นิติบุคคลค้างจ่ายของบริษัท i ในปีที่ t

ΔDEP_{it} = การเปลี่ยนแปลงของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของบริษัท i ในปีที่ t

ΔREV_{it} = การเปลี่ยนแปลงของยอดขายได้ของบริษัท i ในปีที่ t

ΔREC_{it} = การเปลี่ยนแปลงของยอดลูกหนี้ของบริษัท i ในปีที่ t

PPE_{it} = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ของบริษัท i ในปีที่ t

ROA_{it-1} = ผลตอบแทนของสินทรัพย์ของบริษัท i ในปีที่ $t-1$

\mathcal{E}_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อนสมการถดถอยของบริษัท i ในปีที่ t (Discretionary Accrual: DAC)

ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของบริษัทที่มีผลกระทบต่อการจัดการกำไร งานวิจัยในอดีตมีการศึกษามาแล้ว ประกอบด้วย ปัจจัยขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน ความสามารถในการทำกำไร ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน การเติบโตของกิจการ กลุ่มอุตสาหกรรมและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

1. ขนาดของบริษัท (Firm Size) วัดโดยลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (Naz et al., 2011)

2. ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage) จะใช้อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Ogundajo and Onakoya, 2016)

3. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) โดยวัดจากค่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset : ROA) จะใช้กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม (Fernández Méndez et al., 2017)

4. ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Capital Intensity) วัดจากอัตราส่วนของสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม (Young, 2002)

5. การเติบโตของกิจการ (GROWTH) จะใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม โดยคำนวณจากยอดสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน หาดด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน (สลินทิพย์ สักำจร, 2561)

6. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (Listed Company in the Stock Exchange of Thailand) ซึ่งใช้ตัวแปรเทียม (0,1) โดยสามารถแบ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กับบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

7. กลุ่มอุตสาหกรรม (Industry Group) ซึ่งใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด ทั้งนี้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ดังนั้นประเภทอุตสาหกรรมในงานวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 3 กลุ่ม อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมการบริการ อุตสาหกรรมการค้าปลีกและค้าส่ง

ตารางที่ 3 แสดงสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการวัดค่าตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และตัวแปรควบคุม

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ตัววัด	สัญลักษณ์ที่ คาดหวัง	อ้างอิง
การวางแผนภาษี	TP	วัด ค่าจาก ETR และ TAX/ASSET	+	
	ETR	วัดจากค่าใช้จ่ายภาษีต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี โดยค่าใช้จ่ายภาษีสรรบรวมข้อมูลจากภาษีเงินได้นิติบุคคลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน	+	Marques et al., (2011) Wang & Chen, (2012) และ Almashaqbeh et al., (2018)

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ตัววัด	สัญลักษณ์ที่ คาดหวัง	อ้างอิง
		หากมีค่าต่ำแสดงว่ามีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง		
	TAX/ASSET	วัดจากค่าใช้จ่ายภาษีต่อสินทรัพย์รวม หากมีค่าต่ำแสดงว่ามีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง	+	ธัญพร ตันตียวงศ์., (2552)
การจัดการกำไร	EM	รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งวัดโดย Kothari et al., (2005)	ไม่มี	
ขนาดบริษัท	SIZE	วัดจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม	+	Naz et al., (2011)
ความเสี่ยงทางการเงิน	LEV	วัดจากอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	+/-	Zamri et al., (2013)
ความสามารถในการทำกำไร	ROA	วัดจากอัตราส่วนกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม	+	Fernández Méndez et al., (2017)
ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน	CAP	วัดจากอัตราส่วนของสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม	+	Young., (2002)
การเติบโตของกิจการ	GROWTH	วัดจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม	+	สลินทิพย์ ลี้กำจร, (2561)
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	SET	ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด กำหนดค่าเป็น 1	มี	

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	ตัววัด	สัญลักษณ์ที่ คาดหวัง	อ้างอิง
		เมื่อบริษัทเป็นบริษัทจดทะเบียน ทะเลียนในตลาด หลักทรัพย์ที่เสียให้ค่า เป็น 0		
กลุ่มอุตสาหกรรม	IND	ตัวแปรเทียม (0,1) เป็น ตัววัดตามกลุ่ม อุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม	มี	
ปี	YEAR	ตัวแปรเทียม (0,1) ตาม จำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561	มี	

ตัวแบบในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของธุรกิจมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยใช้สมการการวิเคราะห์การถดถอยเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Liner Regression Analysis) ในวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปได้แก่ ตัวแปรต้น คือการวางแผนภาษีแต่ละรูปแบบ (Tax Planning: TP) วัดโดยใช้อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ตัวแปรตาม คือการจัดการกำไร (EM) ตัวแปรควบคุม คือขนาดของกิจการ (SIZE) ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท (LEV) ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (ROA) ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนของบริษัท (CAP) การเติบโตของบริษัท (GROWTH) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และกลุ่มอุตสาหกรรม (IND) ซึ่ง สมการเป็นดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย เขียนเป็นสมการที่ (3) ดังนี้

$$EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 TP_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 CAP_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \beta_i SET_i + \sum_{k=1}^3 \beta_k IND_k + \beta YEAR_i + \epsilon_{it} \dots \dots \dots (3)$$

และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และ บริษัทที่มีจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) สามารถเขียนสมการได้ดังต่อไปนี้

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เขียนเป็นสมการที่ (4) ดังนี้

$$EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 TP_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 CAP_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \sum_{k=1}^3 \beta_k IND_k + \beta YEAR_i + \epsilon_{it} \dots\dots\dots(4)$$

ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่มีจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เขียนเป็นสมการที่ (5) ดังนี้

$$EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 TP_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 CAP_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \sum_{k=1}^3 \beta_k IND_k + \beta YEAR_i + \epsilon_{it} \dots\dots\dots(5)$$

โดย EM_{it} = การจัดการกำไรโดยวิธีรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ของบริษัท i ปีที่ t วัดจากค่า DAC

TP_{it} = การวางแผนภาษีของบริษัท i ปีที่ t วัดจากค่า ETR และ TAX/ASSET

$SIZE_{it}$ = ขนาดของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม

LEV_{it} = ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

ROA_{it} = ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากกำไรจากการดำเนินงานต่อส่วนของสินทรัพย์รวม

CAP_{it} = ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม

$GROWTH_{it}$ = การเติบโตของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์รวม

SET _{<i>i</i>}	= ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดบริษัทมหาชนจำกัดแบ่งเป็น กลุ่ม SET และ Non-SET
IND _{<i>k</i>}	= ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามกลุ่มอุตสาหกรรม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการผลิต กลุ่มการบริการ และกลุ่มค้าปลีก และค้าส่ง
YEAR _{<i>i</i>}	= ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามจำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ คือ การวางแผนภาษี และตัวแปรตามคือ การจัดการกำไร โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) และสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman Correlation) และการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ ด้วยการแจกแจงความถี่ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติซึ่งจะวิเคราะห์ผลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) และสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman Correlation) ระหว่างตัวแปรสองตัวซึ่งเรียกว่า ตัวแปรอิสระ (Independent) หรือตัวแปร X กับตัวแปรตาม (Dependent) หรือตัวแปร Y ว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยเพียงใดและทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา

การวิเคราะห์ทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงปริมาณ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา ประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม 1 ตัว ตัวแปรอิสระ 2 ตัว และตัวแปรควบคุม 7 ตัว เพื่อพิจารณาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้นำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม หรือเพื่อวิเคราะห์ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทในทิศทางใด โดยพิจารณาจากทิศทางของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณที่ได้จากการทดสอบอาจเป็นบวกหรือเป็นลบ จะเห็นว่าเทคนิคดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการศึกษาได้อย่างครบถ้วน สำหรับผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะนำเสนอไว้ในบทที่ 4 และบทที่ 5 เป็นลำดับต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561 จำนวน 3 ปี ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
2. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)
3. การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นเพื่อสรุปลักษณะโดยทั่วไปจากการเก็บรวบรวมข้อมูลบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2561 โดยเก็บข้อมูลเป็นรายบริษัทต่อรายปี (Firm-Years) โดยได้คัดกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน และกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติออกไป ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 414 ตัวอย่าง แสดงในตารางที่ 4 พบว่าในภาพรวมการจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (EM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.062 มีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) เท่ากับ 0.144 และมีอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.009 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัท (วัดจากค่าลอการิธึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม) เท่ากับ 10.491 มีความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.523 มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.048 มีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนโดยเฉลี่ย 0.312 มีการเติบโตของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.055 และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.746

เมื่อวิเคราะห์สถิติเป็นรายอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มการผลิตที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 ตัวอย่าง การจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (EM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.049 มีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) เท่ากับ 0.111 และมีอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.008 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัท

เท่ากับ 10.413 มีความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.482 มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.058 มีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนโดยเฉลี่ย 0.434 มีการเติบโตของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.042 และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.661

กลุ่มบริการมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 ตัวอย่าง โดยการจัดการกำไร (EM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.053 มีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) เท่ากับ 0.163 และมีอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.010 นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทเท่ากับ 10.621 มีความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.530 มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.038 มีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนโดยเฉลี่ย 0.212 มีการเติบโตของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.071 และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.814

กลุ่มอุตสาหกรรมการค้าส่งและค้าปลีกมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 ตัวอย่าง โดยการจัดการกำไร (EM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.128 มีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) เท่ากับ 0.186 และมีอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.010 นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของขนาดของบริษัทเท่ากับ 10.340 มีความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.625 มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.046 มีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนโดยเฉลี่ย 0.251 มีการเติบโตของบริษัทโดยเฉลี่ย 0.047 และเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.800

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มการค้าส่งและค้าปลีกมีค่าเฉลี่ยการจัดการกำไร (EM) สูงสุดเท่ากับ 0.128 กลุ่มการผลิตมีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ต่ำสุดเท่ากับ 0.111 และมีค่าเฉลี่ยอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ต่ำสุดเท่ากับ 0.008 (ค่า ETR และ TAX/ASSET มีค่าต่ำแสดงถึงการวางแผนภาษีสูง) ในภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกัน คือมีค่าเฉลี่ยของค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมประมาณ 10.491 กลุ่มค้าส่งและค้าปลีกมีความเสี่ยงทางการเงินสูงสุด เท่ากับ 0.625 และกลุ่มการผลิตมีความสามารถในการทำกำไรสูงสุดเท่ากับ 0.058 รวมถึงมีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูงสุดเท่ากับ 0.434 และกลุ่มบริการมีการเติบโตของบริษัทสูงสุดเท่ากับ 0.071 รวมถึงเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สูงสุดเท่ากับ 0.814

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

ตัวแปร	กลุ่มการผลิต (n = 177)		กลุ่มบริการ (n = 177)		กลุ่มการค้าส่งและ ค้าปลีก(n=60)		รวม (n = 414)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
EM	0.049	0.277	0.053	0.119	0.128	0.220	0.062	0.215
ETR	0.111	0.169	0.163	0.158	0.186	0.465	0.144	0.233
TAX/ASSET	0.008	0.014	0.010	0.010	0.010	0.011	0.009	0.012
SIZE	10.413	0.755	10.621	0.537	10.340	0.574	10.491	0.653
LEV	0.482	0.244	0.530	0.214	0.625	0.171	0.523	0.226
ROA	0.058	0.107	0.038	0.123	0.046	0.101	0.048	0.113
CAP	0.434	0.207	0.212	0.205	0.251	0.193	0.312	0.229
GROWTH	0.042	0.169	0.071	0.178	0.047	0.314	0.055	0.200
SET	0.661	0.475	0.814	0.391	0.800	0.403	0.746	0.436

หมายเหตุ : EM = วัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้, TAX/ASSET = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นเพื่อสรุปลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูลในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะทั่วไปของตัวแปรการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร รวมถึงตัวแปรควบคุม โดยแบ่งตามกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และ กลุ่มบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) มีค่าเฉลี่ยการจัดการกำไร (EM) สูงสุดเท่ากับ 0.078 กลุ่มบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) มีค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (ETR) ต่ำสุดเท่ากับ 0.128 และมีค่าเฉลี่ยอัตราภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ต่ำสุดเท่ากับ 0.008 (ค่า ETR และ TAX/ASSET มีค่าต่ำแสดงถึงการวางแผนภาษีสูง) และมีความเสี่ยงทางการเงินสูงสุดเท่ากับ 0.536 ในภาพรวมบริษัทส่วนใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกัน คือมีสินทรัพย์รวมประมาณ 10.491 และกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) มีความสามารถในการทำกำไรสูงสุดเท่ากับ 0.055 รวมถึงมีระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูงสุดเท่ากับ 0.318 และมีการเติบโตของบริษัทสูงสุดเท่ากับ 0.071

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรของกลุ่มบริษัท SET และ NON-SET

ตัวแปร	SET (n=309)		NON-SET (n=105)		รวม (n = 414)	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
EM	0.078	0.127	0.018	0.366	0.062	0.215
ETR	0.150	0.247	0.128	0.189	0.144	0.233
TAX/ASSET	0.009	0.011	0.008	0.014	0.009	0.012
SIZE	10.607	0.612	10.149	0.650	10.491	0.653
LEV	0.519	0.206	0.536	0.279	0.523	0.226
ROA	0.055	0.095	0.027	0.154	0.048	0.113
CAP	0.318	0.220	0.297	0.255	0.312	0.229
GROWTH	0.071	0.202	0.010	0.187	0.055	0.200

หมายเหตุ : EM = วัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้, TAX/ASSET = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และ NON-SET = บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficients) สำหรับค่าตัวแปรต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง 414 ตัวอย่าง ในการอธิบายผลการศึกษาใช้ค่าความสัมพันธ์ของ Pearson correlation และ Spearman rank-order correlation ตามลำดับ ให้ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับ Pearson correlation) ที่แสดงในตารางที่ 6 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของ TP กับ EM โดย TP วัดค่าจาก ETR เป็นบวกทั้งค่า Pearson (มีค่าเท่ากับ 0.053) และค่า Spearman (มีค่าเท่ากับ 0.201) และค่าสหสัมพันธ์ของ TP กับ EM โดย TP วัดค่าจาก TAX/ASSET เป็นบวกทั้งค่า Pearson (มีค่าเท่ากับ 0.264) และค่า Spearman (มีค่าเท่ากับ 0.550) แสดงถึงบริษัทที่มีการวางแผนภาษี มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงบริษัทที่มีการวางแผนภาษีในระดับที่สูง จะมีผลกระทบต่อการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น

สำหรับตัวแปรควบคุม ได้แก่ SIZE LEV ROA CAP GROWTH มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามตาม EM ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์ของ SIZE กับ EM เป็นบวกทั้งค่า Pearson และค่า Spearman มีค่าเท่ากับ 0.230 และ 0.129 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงขนาดของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีการจัดการกำไรสูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก

นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ของ LEV กับ EM มีค่าเป็นลบ โดยค่า Pearson และค่า Spearman มีค่าเท่ากับ -0.133 และ -0.208 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร กล่าวคือ บริษัทที่มีสัดส่วนการก่อหนี้สูงจึงทำให้โอกาสในการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง และมีการวางแผนภาษีที่ลดลงด้วย

สำหรับค่าสหสัมพันธ์ของ ROA กับ EM มีค่าเป็นบวก โดยค่า Pearson และค่า Spearman มีค่าเท่ากับ 0.338 และ 0.699 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร (ค่า ROA สูงมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่า EM) กล่าวคือบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น จะมีการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงมีการวางแผนภาษีที่เพิ่มขึ้นด้วย

อีกทั้งค่าสหสัมพันธ์ของ GROWTH กับ EM มีค่าเป็นบวก โดยค่า Pearson และค่า Spearman มีค่าเท่ากับ 0.199 และ 0.241 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงถึงการเติบโต

ของบริษัทมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร กล่าวคือการเปิดเผยข้อมูลที่น้อยของบริษัทขนาดใหญ่อาจทำให้เกิดโอกาสในการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น

จากการพิจารณาพบว่าค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระระหว่าง TAX/ASSET กับ ROA ที่มีค่าสูงสุดทั้งค่า Pearson และค่า Spearman มีค่าเท่ากับ 0.515 และ 0.715 ตามลำดับ โดยมีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เกิน ± 0.8 (Stevens, 2012) แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่ถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหา (Multicollinearity)

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Pearson Correlation) ด้านบนขวาและ (Spearman coefficient) ด้านซ้ายล่าง

ตัวแปร	EM	ETR	TAX/ASSET	SIZE	LEV	ROA	CAP	GROWTH
EM		0.053	0.264***	0.230***	-0.133***	0.338***	0.021	0.199***
ETR	0.201***		0.240***	0.095	0.046	0.079	-0.087	-0.039
TAX/ASSET	0.550***	0.575***		0.085	-0.155***	0.515***	-0.084	-0.055
SIZE	0.129***	0.170***	0.151***		0.156***	0.186***	0.156***	0.140***
LEV	-0.208***	0.009	-0.159***	0.149***		-0.255***	0.031	0.014
ROA	0.699***	0.194***	0.715***	0.148***	-0.318***		0.075	0.117**
CAP	-0.019	-0.189***	-0.102**	0.137***	-0.006	0.057		-0.054
GROWTH	0.241***	0.037	0.067	0.162***	0.079	0.110**	-0.102**	

หมายเหตุ: EM = วัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้, TAX/ASSET = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน และ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ 0.01, 0.05, และ 0.10 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพยากรณ์ค่าของตัวแปรตามจากตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน หรือทิศทางตรงกันข้าม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ในบทที่ 2 รวมไปถึงผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าความคาดเคลื่อน (residual) มี 5 ข้อดังต่อไปนี้

การตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล (Outlier)

ผู้วิจัยได้พิจารณาจากค่า Cook's Distance โดยใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงของค่าความคาดเคลื่อนเมื่อตัดข้อมูลชุดใดชุดหนึ่งออกไป ถ้าหากค่า Cook's Distance ของชุดข้อมูลชุดใดมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าชุดข้อมูลนั้นมีความผิดปกติ ควรตัดออกจากการวิเคราะห์ ซึ่งจากข้อมูลในตารางที่ 7 ได้คำนวณ พบว่า ค่า Cook's Distance ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ อยู่ระหว่าง 0 - 0.878 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 1 จึงสามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ไม่มีค่าผิดปกติ

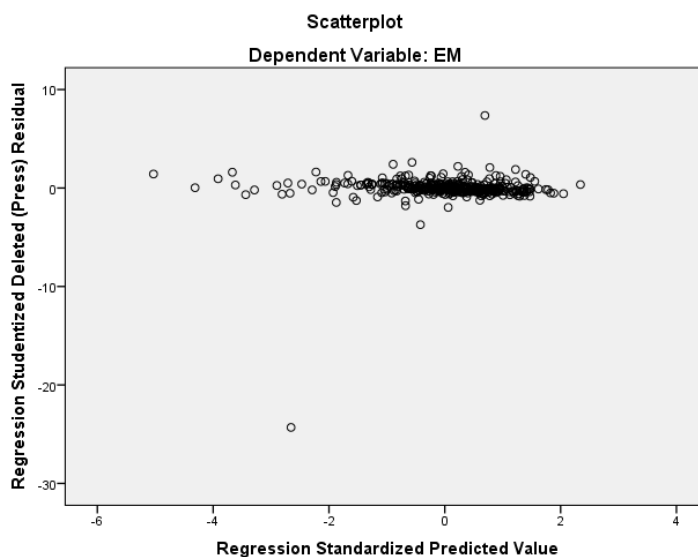
ตารางที่ 7 ค่า Cook's Distance ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

	N	Range	Minimum	Maximum
Cook's Distance	414	0.878	0.000	0.878
Valid N (listwise)	414			

ค่าแปรปรวนของความคาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ (Homoscedasticity)

เพื่อทดสอบว่าค่าแปรปรวนของความคาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ โดยพิจารณาจากแผนภาพการกระจาย Scatter Plot หากค่าความคาดเคลื่อนเปลี่ยนแปลงใกล้ศูนย์ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงแคบ แสดงว่า ค่าแปรปรวนของความคาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์นั้นคงที่ จากการพิจารณาภาพที่ 2 แผนภาพการกระจาย Scatter Plot พบว่า ค่าความคาดเคลื่อนส่วนใหญ่กระจายอยู่เหนือ

และได้ระดับ 0 ซึ่งจากการกระจายตัวอยู่ในช่วงแคบ ไม่ว่าจะ Y จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าค่าความแปรปรวนของความคาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่

ภาพที่ 2 แผนภาพการกระจาย Scatter Plot ของตัวแปรตาม

ตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normality)

การทดสอบการแจกแจงของตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโดยใช้วิธี Kolmogorov-Smirnov Test โดยมีระดับนัยสำคัญที่มากกว่า 0.05 จากผลการทดสอบในตารางที่ 8 พบว่า มีระดับนัยสำคัญหรือค่า Sig = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่าตัวแปรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าทฤษฎีแนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Limit Theorem) ที่กล่าวว่า สำหรับประชากรใดๆ เมื่อเก็บตัวอย่างในจำนวนที่มากพอ การกระจายของค่าตัวอย่างดังกล่าวจะมีแนวโน้มใกล้เคียงกับการกระจายแบบธรรมชาติ (Normal Distribution) จากทฤษฎีแนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลางที่ระบุว่าจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้การแจกแจงเป็นปกติ ควรมีมากกว่า 30 ตัวอย่าง (Bland and Altman, 1996) โดยงานวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมด 414 ตัวอย่าง จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ

ตารางที่ 8 ทดสอบตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normality)

ตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	df	Sig.
EM	0.215	414	0.000

a. Lilliefors Significance Correction

ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation)

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ในการทดสอบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวเองหรือไม่ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ในการวัดค่า Durbin-Watson ดังต่อไปนี้

มีค่าอยู่ในช่วง 0 – 1.4 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

มีค่าอยู่ในช่วง 1.5 - 2.5 แสดงว่ามีความเป็นอิสระ

มีค่าอยู่ในช่วง 2.6 – 4.0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบ

หากค่า Durbin-Watson มีค่าน้อยกว่า 1.5 และมากกว่า 2.5 แสดงว่าไม่เกิด Autocorrelation หรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวอย่าง โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 9 พบว่า ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.005 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวอย่าง

ตารางที่ 9 Model Summary ของกลุ่มตัวอย่าง

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.450 ^a	.203	.185	.19435	2.005

a. Predictors: (Constant), ETR, TAXASSET, SIZE, LEV, ROA, CAP, GROWTH, SET, IND, YEAR

b. Dependent Variable: EM

ตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity)

จากข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในตารางที่ 6 ข้างต้น ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ตัวแปรเกิดความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) โดยงานวิจัยในครั้งนี้จึงทดสอบว่าเกิดปัญหาดังกล่าวหรือไม่ โดยใช้ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) โดยผลการทดสอบเป็นไปตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระ และตัวแปรควบคุม

Variables	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ETR	0.917	1.090
TAXASSET	0.668	1.497
SIZE	0.766	1.305
LEV	0.830	1.204
ROA	0.637	1.569
CAP	0.719	1.392
GROWTH	0.933	1.072
IND1	0.372	2.689
IND2	0.412	2.427
SET	0.861	1.162

ผลการทดสอบโดยใช้ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรแต่ละตัวมีค่ามากกว่า 0.2 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรแต่ละตัวมีค่าไม่เกิน 10 โดยในการศึกษาครั้งนี้พบว่าค่า Tolerance มีค่าต่ำสุด คือ 0.372 และค่า VIF มีค่าสูงสุด คือ 2.689 แสดงถึงตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Hair et al., 2010) เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในลำดับต่อไป

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร

ตัวแปร	ตัวแปรตาม = EM					
	ETR			TAX/ASSET		
	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t
Intercept	-0.513		-3.143***	-0.537		-3.322***
TP	0.021	0.022	0.492	2.783	0.155	2.943***
SIZE	0.063	0.191	3.771***	0.063	0.191	3.813***
LEV	-0.124	-0.131	-2.685***	-0.119	-0.125	-2.603***
ROA	0.471	0.248	5.159***	0.318	0.167	3.045***
CAP	0.007	0.008	0.145	0.021	0.022	0.431
GROWTH	0.159	0.148	3.249***	0.179	0.166	3.663***
SET	0.001	0.002	0.046	0.000	-0.001	-0.013*
IND1	-0.105	-0.242	-3.329***	-0.102	-0.235	-3.272***
IND2	-0.104	-0.239	-3.462***	-0.104	-0.240	-3.509***
YEAR61	0.039	0.085	1.656*	0.043	0.093	1.834*
YEAR60	0.052	0.114	2.221**	0.056	0.124	2.431**
F-Value		9.718			10.686	
R ²		0.210			0.226	
Adjusted R ²		0.188			0.205	
N		414			414	

หมายเหตุ: EM = การจัดการกำไรวัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้, TAX/ASSET = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด กำหนดค่าเป็น 1 เมื่อบริษัทเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ที่เหลือให้ค่าเป็น 0, IND = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม, YEAR = ตัวแปรเทียม (0,1)

เป็นตัววัดตามจำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561, B = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย, Beta = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน และ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ 0.01, 0.05, และ 0.10 ตามลำดับ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร ในตารางที่ 11 เป็นการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของค่า TP (ETR) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.022 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร บริษัทที่มีการวางแผนภาษี (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.191 ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.248 และการเติบโตมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.148 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเสี่ยงทางการเงินค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ -0.131 มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของค่า TP (TAX/ASSET) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.155 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษี (TAX/ASSET มีค่าต่ำ) มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทางเพิ่มขึ้น

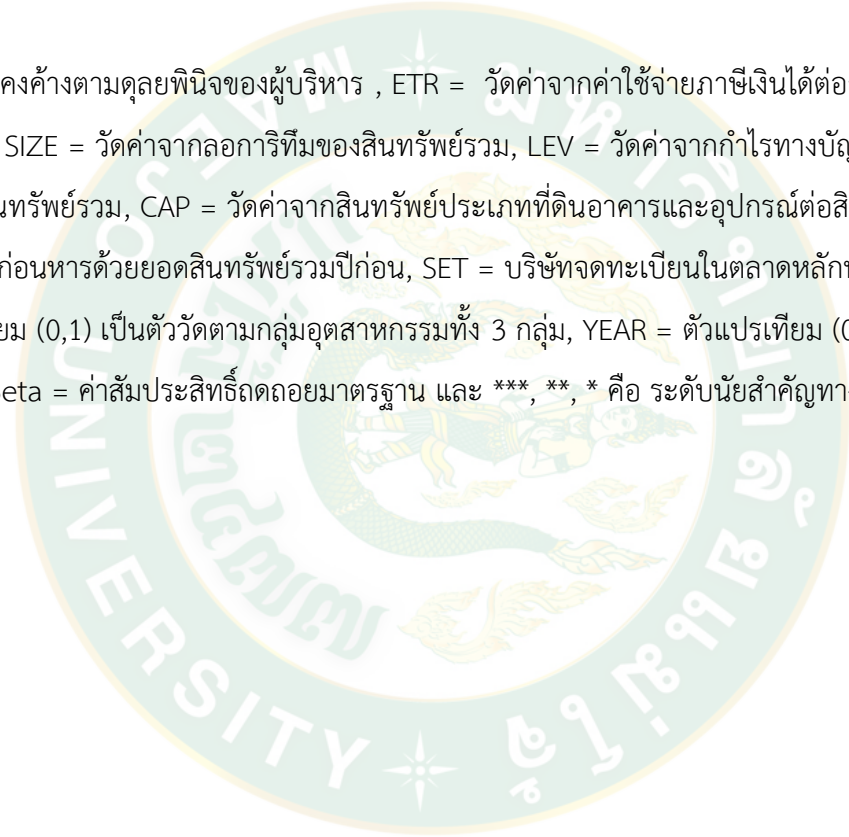
สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.191 ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.167 และการเติบโตมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.179 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเสี่ยงทางการเงินมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ -0.125 มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการประมาณและทดสอบโดยใช้ ETR เป็นตัววัดค่าการวางแผนภาษี

ตารางที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม SET และ NON-SET

ตัวแปรตาม: EM	SET						NON-SET					
	ETR			TAX/ASSET			ETR			TAX/ASSET		
	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t
Intercept	-0.061		-0.604	-0.099		-0.976	-1.031		-1.709*	-0.977		-1.629
TP	0.004	0.009	0.191	1.608	0.144	2.597***	0.069	0.036	0.372	3.634	0.137	1.252
SIZE	0.012	0.057	1.107	0.015	0.072	1.414	0.111	0.197	1.888*	0.101	0.180	1.716*
LEV	0.013	0.022	0.407	0.001	0.002	0.044	-0.193	-0.148	-1.496	-0.158	-0.121	-1.199
ROA	0.784	0.588	11.639***	0.660	0.495	8.039***	0.268	0.113	1.151	0.141	0.060	0.557
CAP	-0.021	-0.036	-0.720	-0.010	-0.018	-0.355	0.152	0.106	0.853	0.158	0.110	0.892
GROWTH	0.062	0.099	2.200**	0.074	0.118	2.618***	0.337	0.172	1.710*	0.396	0.202	1.970**
IND1	-0.040	-0.152	-2.088**	-0.042	-0.160	-2.220**	-0.167	-0.227	-1.308	-0.163	-0.222	-1.288
IND2	-0.059	-0.232	-3.317***	-0.062	-0.244	-3.517***	-0.121	-0.155	-1.024	-0.118	-0.150	-1.002
YEAR61	0.014	0.054	1.049	0.015	0.057	1.130	0.123	0.159	1.464	0.132	0.170	1.600
YEAR60	0.012	0.043	0.849	0.013	0.049	0.971	0.162	0.210	1.960**	0.172	0.223	2.093**
F-Value		21.517			22.672			2.572			2.754	
R ²		0.419			0.432			0.215			0.227	
Adjusted R ²		0.400			0.413			0.131			0.144	

N	309	309	105	105
---	-----	-----	-----	-----

หมายเหตุ: EM = วัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ต่อกำไรก่อนหักภาษีเงินได้ , TAX/ASSET = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์, NON-SET = บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ , IND = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม, YEAR = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามจำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561, B = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย, Beta = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน และ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ 0.01, 0.05, และ 0.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 เป็นการวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NON-SET) ผลการศึกษาพบว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร (วัดค่าจาก ETR) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.009 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษี (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรสำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ความสามารถในการทำกำไร (ROA) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.588 และการเติบโตของบริษัท (GROWTH) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.099 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มบริษัทมหาชนจำกัดเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเมื่อวัดค่า TP ด้วย (TAX/ASSET) มีค่าเท่ากับ 0.144 และมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.495 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.118 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงและบริษัทที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นจะมีการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วย ขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต กลุ่มการบริการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรแสดงว่ามีการจัดการกำไรน้อยกว่ากลุ่มการค้าส่งและค้าปลีก

ผลการทดสอบกลุ่มบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NON-SET) พบว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของค่า TP (ETR) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.036 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร บริษัทที่มีค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง ทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ขนาดของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.197 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 1.712 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลุ่มบริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียน ฯ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของค่า TP (TAX/ASSET) มีค่าเท่ากับ 0.137 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มี

ความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร บริษัทที่มีค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง ทำให้มูลค่าของสินทรัพย์เพิ่มขึ้น (TAX/ASSET มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดของบริษัทที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.180 และการเติบโตของบริษัทที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.202 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบเพิ่มเติม (Additional Test)

เนื่องจากการวัดค่าการวางแผนภาษีวัดค่าจาก ETR สะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชี หากบริษัทที่มีกำไรทางภาษีต่ำกว่ากำไรทางบัญชีสูงจะส่งผลทำให้ค่า ETR ต่ำ แต่ถ้าหากบริษัทที่มีทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีต่ำจะไม่กระทบกับค่า ETR สำหรับตัววัดการวางแผนภาษี TAX/ASSET เป็นการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางภาษีกับฐานการคำนวณ ซึ่งสะท้อนถึงการลดลงของค่าใช้จ่ายทางภาษีที่มาจาก การลดลงของกำไรทางภาษี ทั้งที่มีผลกระทบและไม่มีผลกระทบต่อ การลดลงของกำไรทางบัญชี นอกจากนี้การตกแต่งตัวเลขของรายการสินทรัพย์รวมมีน้อยกว่าการตกแต่งตัวเลขกำไรทางบัญชี (ธัญพร ต้นตวยวงศ์., 2552) โดยใช้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงิน ซึ่งค่า ETR และ TAX/ASSET จากการคำนวณวิธีนี้สามารถใช้เป็นตัววัดความแตกต่างถาวร และความแตกต่างชั่วคราว ดังนั้นจึงได้มีการทดสอบเพิ่มเติมโดยการวัดค่า ETR_1 เฉลี่ยและ $TAX/ASSET_1$ เฉลี่ย แทนการใช้ค่า ETR และ TAX/ASSET รายปี เพื่อลดผลกระทบจากรายที่เกิดขึ้นชั่วคราว (Dyrenge et al., 2010) ซึ่งค่าเฉลี่ยของ ETR คำนวณโดยรวมค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในช่วงระยะเวลา 3 ปี จำนวน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงปี พ.ศ. 2558-2560, พ.ศ. 2559-2561 และ พ.ศ. 2560-2562 ทหารด้วยผลรวมของกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ผลรวมของอัตราค่าใช้จ่ายภาษีในปี พ.ศ. 2558-2560 ทหารผลรวมของกำไรก่อนหักภาษีเงินได้ในปี พ.ศ. 2558-2560 เขียนเป็นสมการดังนี้

$$ETR_1 = (TAX58 + TAX59 + TAX60) / (EBT58 + EBT59 + EBT60)$$

หรือ

$$ETR_1 = \sum_{t=1}^3 \text{อัตราค่าใช้จ่ายภาษี} / \sum_{t=1}^3 \text{กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี}$$

และ $TAX/ASSET_1$ วัดจากผลรวมของค่าใช้จ่ายภาษีในปี พ.ศ. 2558-2560 ทหารผลรวมของสินทรัพย์รวมในปี พ.ศ. 2558-2560 เขียนเป็นสมการดังนี้

$$\text{TAX/ASSET}_1 = (\text{TAX58} + \text{TAX59} + \text{TAX60}) / (\text{TA58} + \text{TA59} + \text{TA60})$$

หรือ

$$\text{TAX/ASSET}_1 = \sum_{t=1}^3 \text{อัตราค่าใช้จ่ายภาษี} / \sum_{t=1}^3 \text{สินทรัพย์รวม}$$

โดยผลการทดสอบแสดงไว้ดังตารางที่ 13 และ 14

ตารางที่ 13 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยการวัดค่า ETR_1 และ TAX/ASSET_1 ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561

ตัวแปร	ตัวแปรตาม = EM					
	ETR_1			TAX/ASSET_1		
	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t
Intercept	-0.513		-3.143***	-0.537		-3.322***
TP	0.062	0.022	0.492	8.350	0.155	2.943***
SIZE	0.063	0.191	3.771***	0.063	0.191	3.813***
LEV	-0.124	-0.131	-2.685***	-0.119	-0.125	-2.603***
ROA	0.471	0.248	5.159***	0.318	0.167	3.045***
CAP	0.007	0.008	0.145	0.021	0.022	0.431
GROWTH	0.159	0.148	3.249***	0.179	0.166	3.663***
SET	0.001	0.002	0.046	0.000	-0.001	-0.013
IND1	-0.105	-0.242	-3.329***	-0.102	-0.235	-3.272***
IND2	-0.104	-0.239	-3.462***	-0.104	-0.240	-3.509***
YEAR61	0.039	0.085	1.656*	0.043	0.093	1.834*
YEAR60	0.052	0.114	2.221**	0.056	0.124	2.431**
F-Value		9.718			10.686	
R ²		0.210			0.226	
Adjusted R ²		0.188			0.205	
N		414			414	

หมายเหตุ: EM = การจัดการกำไรวัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR_1 = วัดจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในช่วงระยะเวลา 3 ปีหารด้วยผลรวมของกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีในช่วงเวลาเดียวกัน, $TAX/ASSET_1$ = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีในช่วงระยะเวลา 3 ปี ต่อสินทรัพย์รวมในช่วงเวลาเดียวกัน, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด กำหนดค่าเป็น 1 เมื่อบริษัทเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ที่เหลือให้ค่าเป็น 0, IND = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม, YEAR = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามจำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561, B = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย, Beta = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน และ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ 0.01, 0.05, และ 0.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 เป็นการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการวางแผนภาษีกับการจัดการกำไร โดยทำการวิเคราะห์แยกตามตัววัดค่าของการวางแผนภาษี พบว่าการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของ TP (ETR_1) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.022 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร บริษัทที่มีการวางแผนภาษี (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาลักตั้งในตารางที่ 11

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.191 ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.248 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.148 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเสี่ยงทางการเงินมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ -0.131 มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของ TP ($TAX/ASSET_1$) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.155 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ

การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในทางเพิ่มขึ้น บริษัทที่มีการวางแผนภาษี (TAX/ASSET มีค่าต่ำ) มีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้นเช่นกัน

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.191 ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.167 และการเติบโตของ บริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.166 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ความเสี่ยงทางการเงินมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ -0.125 มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไร รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรโดยการวัดค่า ETR_1 และ $TAX/ASSET_1$ ระหว่างปี พ.ศ.2559-2561 และแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม SET และ NON-SET

ตัวแปรตาม: EM	SET						NON-SET					
	ETR_1			$TAX/ASSET_1$			ETR_1			$TAX/ASSET_1$		
	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t	B	Beta	ค่าสถิติ t
Intercept	-0.061		-0.604	-0.099		-0.976	-1.031		-1.709*	-0.977		-1.629
TP	0.013	0.009	0.191	4.824	0.144	2.597***	0.207	0.036	0.372	10.901	0.137	1.252
SIZE	0.012	0.057	1.107	0.015	0.072	1.414	0.111	0.197	1.888*	0.101	0.180	1.716*
LEV	0.013	0.022	0.407	0.001	0.002	0.044	-0.193	-0.148	-1.496	-0.158	-0.121	-1.199
ROA	0.784	0.588	11.639***	0.660	0.495	8.039***	0.268	0.113	1.151	0.141	0.060	0.557
CAP	-0.021	-0.036	-0.720	-0.010	-0.018	-0.355	0.152	0.106	0.853	0.158	0.110	0.892
GROWTH	0.062	0.099	2.200**	0.074	0.118	2.618***	0.337	0.172	1.710*	0.396	0.202	1.970**
IND1	-0.040	-0.152	-2.088**	-0.042	-0.160	-2.220**	-0.167	-0.227	-1.308	-0.163	-0.222	-1.288
IND2	-0.059	-0.232	-3.317***	-0.062	-0.244	-3.517***	-0.121	-0.155	-1.024	-0.118	-0.150	-1.002
YEAR61	0.014	0.054	1.049	0.015	0.057	1.130	0.123	0.159	1.464	0.132	0.170	1.600
YEAR60	0.012	0.043	0.849	0.013	0.049	0.971	0.162	0.210	1.960**	0.172	0.223	2.093**
F-Value		21.517			22.672			2.572			2.754	
R ²		0.419			0.432			0.215			0.227	

Adjusted R ²	0.4	0.413	0.131	0.144
N	309	309	105	105

หมายเหตุ: EM = การจัดการกำไรวัดค่าจากรายการคงค้างตามดุลยพินิจของผู้บริหาร , ETR_1 = วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในช่วงระยะเวลา 3 ปีหารด้วยผลรวมของกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีในช่วงเวลาเดียวกัน, $TAX/ASSET_1$ = วัดค่าจากอัตราส่วนภาษีในช่วงระยะเวลา 3 ปีต่อสินทรัพย์รวมในช่วงเวลาเดียวกัน, SIZE = วัดค่าจากลอการิทึมของสินทรัพย์รวม, LEV = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, ROA = วัดค่าจากกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม, CAP = วัดค่าจากสินทรัพย์ประเภทที่ดินอาคารและอุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม, GROWTH = วัดค่าจากสินทรัพย์รวมปีปัจจุบันหักยอดสินทรัพย์รวมปีก่อนหารด้วยยอดสินทรัพย์รวมปีก่อน, SET = บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์, NON-SET = บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์, IND = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม, YEAR = ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัดตามจำนวนปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561, B = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย, Beta = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน และ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ 0.01, 0.05, และ 0.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 เป็นการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NON-SET) ผลการศึกษาพบว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร (วัดค่าจาก ETR_1) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.009 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ การวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร บริษัทที่มีการวางแผนภาษี (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาหลักในตารางที่ 12

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.588 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.099 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีกทั้งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของ TP ($TAX/ASSET_1$) มีค่าเท่ากับ 0.144 และมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการวางแผนภาษีและจะมีการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะสิทธิประโยชน์ทางภาษีของบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอาจได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี เช่น การซื้อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยใช้วิธีการก่อกำหนด ซึ่งจะทำให้ได้รับผลประโยชน์การลดหย่อนทางภาษีที่เพิ่มขึ้น (แสดงถึงการวางแผนภาษี) โดยใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีจากค่าเสื่อมราคา ดอกเบี้ยจ่าย และอาจส่งผลต่อการบริหารกำไรที่เพิ่มขึ้นได้ รวมถึงความได้เปรียบมากกว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้บริหารสามารถใช้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางภาษีและเพิ่มกำไรทางบัญชี

สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ความสามารถในการทำกำไรมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.495 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.118 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงและบริษัทที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นจะมีการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วย ขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรแสดงว่ากลุ่มการผลิต กลุ่มการบริการ มีการจัดการกำไรน้อยกว่ากลุ่มการค้าส่งและค้าปลีก

นอกจากนี้กลุ่มบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของ TP (ETR_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ

0.036 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรของบริษัทที่มีการวางแผนภาษี (ETR มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น

สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ขนาดของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.197 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.172 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อีกทั้งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของ TP (TAX/ASSET) มีค่าเท่ากับ 0.137 แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือการวางแผนภาษีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรบริษัทที่มีค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง ทำให้มูลค่าของสินทรัพย์เพิ่มขึ้น (TAX/ASSET มีค่าต่ำ) ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้น

สำหรับตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.180 และการเติบโตของบริษัทมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.202 มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัยจากตัววัดการวางแผนภาษี ETR และ TAX/ASSET รายปี เปรียบเทียบกับ ETR เฉลี่ย และ TAX/ASSET เฉลี่ย พบว่าตัววัดดังกล่าวให้ผลลัพธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษี (วัดค่าจาก TAX/ASSET) กับการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์เป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่คาดหมายไว้

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในแต่ละสมมติฐานได้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบสมมติฐานที่ตั้งไว้กับผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์	สมมติฐาน	ผลที่ได้รับจากการทดสอบ
ตัวแปรอิสระ		
อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR, ETR ₁)	+	ไม่มีความสัมพันธ์
อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET, TAX/ASSET ₁)	+	มีความสัมพันธ์ทางบวก
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดของบริษัท (SIZE)	+	มีความสัมพันธ์ทางบวก
ความเสี่ยงทางการเงิน (LEV)	-	มีความสัมพันธ์ทางลบ
ความสามารถในการทำกำไร (ROA)	+	มีความสัมพันธ์ทางบวก
ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน (CAP)	+	ไม่มีความสัมพันธ์
การเติบโตของกิจการ (GROWTH)	+	มีความสัมพันธ์ทางบวก
กลุ่มอุตสาหกรรม (IND)	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET)	มีความสัมพันธ์	มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 1 : การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า การวางแผนภาษีโดยวัดจากอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) และ ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET₁) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการจัดการกำไรของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 : ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กับบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีความแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กับบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีความแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง ผลลัพธ์บ่งชี้ว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีผลต่อความสัมพันธ์การวางแผนภาษีและการจัดการกำไร ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือการวางแผนภาษี ได้แก่ อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) และอัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) กับตัวแปรตาม คือการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้ตัวแบบของ Kothari Model (2005)

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่า การวางแผนภาษี (วัดค่าจาก TAX/ASSET) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่การวางแผนภาษี (วัดค่าจาก ETR) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร อย่างไรก็ตามอาจเป็นเพราะการวัดค่าโดยใช้ ETR เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด ซึ่งแสดงผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นรายปี ขณะที่ การวัดค่าโดยใช้ TAX/ASSET เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งแสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของบริษัทอย่างต่อเนื่อง จึงอาจเป็นเหตุให้ไม่พบผลกระทบดังกล่าวจากการวางแผนภาษีที่วัดค่าโดยใช้ ETR

สำหรับตัวแปรควบคุม พบว่า ขนาดของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน และการเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร ขณะที่ ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร นอกจากนี้กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมบริการเป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมค้าส่งและค้าปลีก

จากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NON-SET) พบว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) การวางแผนภาษี(ตัววัดการวางแผนภาษี TAX/ASSET) มีผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารอาจใช้การวางแผนภาษีที่มีผลต่อการบริหารกำไร

ของบริษัท เช่น การซื้อสินทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยใช้วิธีการก่อกำไร ซึ่งจะช่วยให้ได้รับผลประโยชน์การลดหย่อนทางภาษีที่เพิ่มขึ้น (แสดงถึงการวางแผนภาษี) โดยใช้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทางภาษีจากค่าเสื่อมราคา ดอกเบี้ยจ่าย และอาจส่งผลต่อการจัดการกำไรที่เพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (NON-SET) มีการวางแผนภาษีไม่มีผลต่อการจัดการกำไรที่แตกต่างจากบริษัทตลาดทุน (SET) อาจเป็นเพราะบริษัทมหาชนจำกัดที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไม่มีความจำเป็นที่ต้องการนำเสนอผลการดำเนินงานที่สูง เพื่อดึงดูดนักลงทุนที่ให้ความสนใจในบริษัท ผู้บริหารจึงเลือกใช้นโยบายตามความเหมาะสมของบริษัท อาจเป็นเหตุให้ไม่มีผลต่อการจัดการกำไร

สรุปผลการวิจัยในภาพรวมได้ว่า บริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทยที่มีการวางแผนภาษีจะมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร เนื่องจากถ้ามีการวางแผนภาษีที่เพิ่มขึ้นย่อมมีผลต่อการจัดการกำไรในทางที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน อีกทั้งพบว่าบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

อภิปรายผล

การวางแผนภาษี (TAX/ASSET) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า บริษัทที่มีการวางแผนภาษีจะมีการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) กับงานวิจัยของ Lin (2006) Chen et al. (2007) (Marques et al., 2011) (Wang and Chen, 2012) และ (Almashaqbeh et al., 2018) ที่พบว่าบริษัทที่มีวางแผนภาษีสูงมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียภาษีน้อยกว่าบริษัทที่มีการวางแผนภาษีต่ำและบริษัทที่มีการจัดการกำไรสูงจะมีรายได้ทางบัญชีน้อยกว่าบริษัทที่มีการจัดการกำไรต่ำโดยควบคุมผ่านการวางแผนภาษี เนื่องจากประเทศไทยความสัมพันธ์ระหว่างหลักการทางบัญชีและหลักทางภาษีมีความสัมพันธ์กัน อาจทำให้ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการจัดการกำไร โดยเลือกนโยบายบัญชีที่ลดกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษี เช่น การกำหนดนโยบายการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการหักค่าเสื่อมราคา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การวางแผนภาษี (วัดจากค่า ETR) ไม่มีผลกระทบต่อการจัดการกำไร ซึ่งสอดคล้องทฤษฎีทางเลือก (Trade off Theory) กับงานวิจัยของ (Gaertner, 2014), (Mulyadi and Anwar, 2015) Widiatmoko and Mayangsari (2016) Sulistianingsih (2019) Mulatsih et al. (2019) และ Salah (2019) ที่พบว่าการวางแผนภาษีไม่มีผลโดยตรงต่อการจัดการ

กำไร อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มาจากบุคคลในครอบครัว จึงมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกใช้ นโยบายการบัญชีและสามารถกำหนดขอบเขตในการนำเสนอข้อมูลในรายงานทางการเงิน Chansarnand Chansarn (2016) ถ้าหากบริษัทครอบครัวมีการวางแผนภาษีและ(หรือ)การจัดการ กำไร อาจทำให้นักลงทุนเกิดความสงสัยในพฤติกรรมของผู้บริหาร และเกี่ยวข้องกับทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) โดยการเปิดเผยข้อมูลและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของข้อมูลและการเปิดเผย ข้อมูลสู่สาธารณะ

สำหรับตัวแปรตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการ กำไร กล่าวคือบริษัทขนาดใหญ่มีการวางแผนภาษีสูงจะทำให้มีการบริหารกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Naz et al., 2011) แสดงว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการวางแผนภาษีที่ดี มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เพราะบริษัทขนาดใหญ่มีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและความสามารถในการ บัญชีและภาษีมากกว่าและมีแหล่งเงินทุนที่เหนือกว่าบริษัทขนาดเล็ก

สำหรับความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการจัดการกำไร กล่าวคือ บริษัทมี อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในระดับที่สูง อาจทำให้ผู้บริหารไม่มีแรงจูงใจในการ จัดการกำไรเพิ่มขึ้น เนื่องจากบริษัทขาดสภาพคล่อง สอดคล้องกับทฤษฎีของ Watts & Zimmerman. (1990) และงานวิจัยของ Zamri et al. (2013) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีความเสี่ยงทาง การเงินสูงไม่มีการสนับสนุนให้มีการจัดการกำไรและการวางแผนภาษี

จากผลการศึกษาที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการ กำไร กล่าวคือบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไรที่ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hassan (2013) Fernández Méndez et al. (2017) ที่กล่าวว่า บริษัทที่มีอัตราส่วน ROA เพิ่มขึ้นจะสนับสนุนให้มีการจัดการกำไรที่สูง

จากผลการศึกษาที่พบว่าการเติบโตของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการจัดการกำไร กล่าวคือการบริหารที่มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรของ กิจการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิมทิพย์ ลีกำจร (2561) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีการเติบโตสูงจะมีการ จัดการกำไรมากขึ้นเมื่อเทียบกับบริษัทที่มีการเติบโตต่ำ ส่งผลให้กำไรมีคุณภาพน้อยลง และการ เติบโตของสินทรัพย์มีผลทำให้มีรายการคงค้างเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การจัดการกำไรโดยดุลยพินิจของ ผู้บริหาร

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของการวางแผนภาษีกับการจัดการกำไรของบริษัท มหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) และ บริษัทมหาชนจำกัดที่มีได้จดทะเบียนใน

ตลาดหลักทรัพย์ (NON-SET) พบว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (SET) การวางแผนภาษีมีผลกระทบต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (วัดจาก TAX/ASSET) กล่าวคือ ผู้บริหารอาจใช้การวางแผนภาษีเพื่อทำการจัดการกำไรของบริษัท โดยบริษัทที่มีการถือหุ้นในสัดส่วนที่สูง ซึ่งเพื่อจะได้รับผลประโยชน์การลดหย่อนทางภาษีที่เพิ่มขึ้น (แสดงถึงการวางแผนภาษี) ทำให้การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการกำไร บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นบริษัทกลุ่มครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม อีกทั้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อต้องการกำไรสูงที่สุด จึงได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนภาษี เพื่อที่จะลดค่าใช้จ่ายทางภาษีให้ต่ำที่สุด และทำให้บริษัทมีกำไรสูงที่สุด ซึ่งทำให้บริษัทมีแรงจูงใจในการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ขณะที่บริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไม่มีแรงกดดันในการรายงานผลการดำเนินงานในส่วนของกำไรทางบัญชีเป็นไปตามเป้าหมาย จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนภาษีและการจัดการกำไร

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ข้อจำกัดของงานวิจัยฉบับนี้มีหลายประการ การนำผลงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้อ้างอิงควรเป็นไปด้วยความรอบครอบและระมัดระวังภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การวัดค่าการวางแผนภาษีในครั้งนี้ใช้ตัวแปรแทน (Proxy Variable) โดยใช้ค่า ETR และ TAX/ASSET รายปี แต่เพื่อลดผลกระทบความแตกต่างชั่วคราว โดยผู้วิจัยใช้ค่า ETR และ TAX/ASSET เฉลี่ย เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลงานวิจัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการวางแผนภาษีมีวิธีการปฏิบัติที่ซับซ้อน อีกทั้งรูปแบบและวิธีการในการวางแผนภาษีเป็นข้อมูลที่ไม่มีการเปิดเผย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในครั้งนี้ เป็นข้อมูลจากรายงานทางการเงิน ที่มีการนำเสนอสู่สาธารณะเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ใช้ข้อมูลภายในของบริษัทมหาชนจำกัดในการประเมิน หากมีรายละเอียดของข้อมูลภายในบริษัท และมีข้อมูลจากแบบแสดงรายการภาษีของบริษัทเพิ่มเติม อาจทำให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. เนื่องจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีการเปิดเผยข้อมูลการจัดอันดับเพียง 100 บริษัท สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มอุตสาหกรรม โดยข้อมูลของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเมื่อแบ่งเป็นกลุ่ม SET และ NON-SET ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นในอนาคต

หากกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีการเปิดเผยข้อมูลการจัดอันดับที่เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาเพิ่มเติมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีและการจัดการกำไรของบริษัทมหาชนจำกัดในประเทศไทย ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยทางด้านนี้มีความสำคัญ ที่สามารถเป็นข้อมูลในการนำมาใช้ปรับปรุงกฎหมายภาษีและวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีภาษีอากร

2. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแบบของ Kothari et al. (2005) Model ในการวัดค่าการจัดการกำไรทั้งนี้การศึกษาครั้งต่อไปอาจเลือกใช้ตัวแบบในการวัดค่าที่แตกต่างออกไป เช่น แบบจำลองของ Yoon Model (2006) โดยอาจให้ผลลัพธ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลย้อนหลังเพียง 3 ปี ในการประมาณค่ารายการคงค้างตามตัวแบบของ Kothari et al. (2005) Model เพื่อหาค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยในการศึกษาในอนาคตอาจใช้ข้อมูลย้อนหลังในการประมาณค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายค่าของรายการคงค้างได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. แม้วางานวิจัยในครั้งนี้จะพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร แต่ในอนาคตควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ทางคุณสมบัติของผู้บริหาร ทางด้านสำนักงานสอบบัญชี เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Almashaqbeh, A. A., Abdul-Jabbar, H. & Shaari, H. 2018. Real Earnings Management and Tax Considerations: A Conceptual Analysis. **International Journal of Business Management and Commerce**, 3(2), 25-35.
- Ayers, B., Laplante, S. K., Li, O. Z. & Schwab, C. (2008). **Investor trading and book-tax differences**: Working paper, University of Georgia and University of Arizona. Document Number)
- Ayres, F. L. 1994. Perceptions of earnings quality: What managers need to know. **Management Accounting (USA)**, 75(9), 27-30.
- Ball, R., Robin, A. & Wu, J. S. 2003. Incentives versus standards: properties of accounting income in four East Asian countries. **Journal of accounting and economics**, 36(1-3), 235-270.
- Bartov, E., Gul, F. A. & Tsui, J. S. 2000. Discretionary-accruals models and audit qualifications. **Journal of accounting and economics**, 30(3), 421-452.
- Bland, J. M. & Altman, D. G. 1996. Statistics notes: measurement error. **Bmj**, 312(7047), 1654.
- Chansarn, S. & Chansarn, T. 2016. EARNINGS MANAGEMENT AND DIVIDEND POLICY OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THAILAND1. **International journal of business and society**, 17(2).
- Chen, K. Y., Elder, R. J. & Hsieh, Y.-M. 2007. Corporate governance and earnings management: The implications of corporate governance best-practice principles for Taiwanese listed companies. **Journal of Contemporary Accounting & Economics**, 3(2), 73-105.
- Chen, X., Hu, N., Wang, X. & Tang, X. 2014. Tax avoidance and firm value: evidence from China. **Nankai Business Review International**, 5(1), 25-42.
- Dechow, P. M. & Dichev, I. D. 2002. The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. **The accounting review**, 77(s-1), 35-59.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G. & Sweeney, A. P. 1995. Detecting earnings management. **Accounting review**, 193-225.

- Dhaliwal, D. S., Gleason, C. A. & Mills, L. F. 2004. Last-chance earnings management: Using the tax expense to meet analysts' forecasts. **Contemporary Accounting Research**, 21(2), 431-459.
- Dyreng, S. D., Hanlon, M. & Maydew, E. L. 2008. Long-run corporate tax avoidance. **the accounting review**, 83(1), 61-82.
- . 2010. The effects of executives on corporate tax avoidance. **The Accounting Review**, 85(4), 1163-1189.
- Erle, B. (2008). Tax risk management and board responsibility. In **Tax and corporate governance** (pp. 205-220): Springer.
- Fernández Méndez, C., Arrondo García, R. & Pathan, S. 2017. Monitoring by busy and overlap directors: an examination of executive remuneration and financial reporting quality. **Spanish Journal of Finance and Accounting/Revista Española de Financiación y Contabilidad**, 46(1), 28-62.
- Frank, M. M., Lynch, L. J. & Rego, S. O. 2009. Tax reporting aggressiveness and its relation to aggressive financial reporting. **The Accounting Review**, 84(2), 467-496.
- Freeman, R. 1984. Edward: Strategic Management. **A Stakeholder Approach**, New York.
- Gaertner, F. B. 2014. CEO after-tax compensation incentives and corporate tax avoidance. **Contemporary Accounting Research**, 31(4), 1077-1102.
- Habbash, M. & Alghamdi, S. 2017. Audit quality and earnings management in less developed economies: the case of Saudi Arabia. **Journal of Management & Governance**, 21(2), 351-373.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. 2010. **Multivariate data analysis**. Pearson Education, New Jersey.
- Hassan, S. U. 2013. Financial Reporting Quality, Does Monitoring Characteristics Matter? An Empirical Analysis of Nigerian Manufacturing Sector. **The Business & Management Review**, 3(2), 147.
- Healy, P. M. & Wahlen, J. M. 1999. A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. **Accounting horizons**, 13(4), 365-383.

- Ifada, L. M. & Wulandari, N. 2015. THE EFFECT OF DEFERRED TAX AND TAX PLANNING TOWARD EARNINGS MANAGEMENT PRACTICE: AN EMPIRICAL STUDY ON NON MANUFACTURING COMPANIES LISTED IN INDONESIA STOCK EXCHANGE IN THE PERIOD OF 2008-2012. **International Journal of Organizational Innovation**, 8(1).
- Investory Investment Discovery Museum. 2017. บริษัทจดทะเบียนคืออะไร? [Online]. Available <http://investory.set.or.th/news/details/7f4e2fcf-a0d1-4508-abfa-22a1100ab46d> (15 ตุลาคม 2562).
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. 1976. Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. **Journal of financial economics**, 3(4), 305-360.
- Jones, J. J. 1991. Earnings management during import relief investigations. **Journal of accounting research**, 29(2), 193-228.
- Kothari, S. P., Leone, A. J. & Wasley, C. E. 2005. Performance matched discretionary accrual measures. **Journal of accounting and economics**, 39(1), 163-197.
- Lanis, R. & Richardson, G. 2011. The effect of board of director composition on corporate tax aggressiveness. **Journal of Accounting and Public Policy**, 30(1), 50-70.
- Li, C., Wang, Y., Wu, L. & Xiao, J. Z. 2016. Political connections and tax-induced earnings management: evidence from China. **The European Journal of Finance**, 22(4-6), 413-431.
- Lin, K. Z. 2006. The impact of tax holidays on earnings management: An empirical study of corporate reporting behavior in a developing-economy framework. **The International Journal of Accounting**, 41(2), 163-175.
- Marques, M., Rodrigues, L. L. & Craig, R. 2011. Earnings management induced by tax planning: The case of Portuguese private firms. **Journal of International Accounting, Auditing and Taxation**, 20(2), 83-96.
- Matsumoto, D. A. 2002. Management's incentives to avoid negative earnings surprises. **The accounting review**, 77(3), 483-514.
- McNichols, M. F. 2002. Discussion of the quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. **The accounting review**, 77(s-1), 61-69.
- mi Ji, H. 2016. Earnings Management in South Korea: Using Tax Expenses. **Global**

Business and Finance Review, 21(24-32).

Modigliani, F. & Miller, M. H. 1963. Corporate income taxes and the cost of capital: a correction. **The American economic review**, 53(3), 433-443.

Mulatsih, S. N., Dharmayanti, N. & Ratnasari, A. 2019. The Effect of Tax Planning, Asset of Deferred Tax, Deferred Tax Expense on Profit Management (Case Study of Manufacturing Companies Listed on the Stock Exchange 2013-2017 Period). **KnE Social Sciences**, 933–947-933–947.

Mulford, C. W. & Comiskey, E. E. 1996. **Financial warnings**. Wiley.

Mulyadi, M. S. & Anwar, Y. 2015. Corporate governance, earnings management and tax management. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 177(363-366).

Myers, S. C. 1977. Determinants of corporate borrowing. **Journal of financial economics**, 5(2), 147-175.

Naz, I., Bhatti, K., Ghafoor, A. & Husein, H. 2011. Impact of firm size and capital structure on earnings management: Evidence from Pakistan. **International Journal of Contemporary Business Studies**, 2(12), 22-31.

Ogundajo, G. O. & Onakoya, A. B. 2016. Tax planning and financial performance of Nigerian manufacturing companies. **International Journal of Advanced Academic Research, Social & Management Sciences**, 2(7), 1-17.

Parfet, W. U. 2000. Accounting subjectivity and earnings management: A preparer perspective. **Accounting Horizons**, 14(4), 481-488.

Phillips, J., Pincus, M. & Rego, S. O. 2003. Earnings management: New evidence based on deferred tax expense. **The Accounting Review**, 78(2), 491-521.

Rashid, N., Noor, R. M., Matsuki, N., AbRahman, N. A. & Omar, N. 2016. The Longitudinal Study of Earnings Management: Analysis on Companies Financial Abilities. **Procedia Economics and Finance**, 35(16), 136-145.

Ronen, J. & Yaari, V. 2008. Earnings management Emerging Insights in Theory Practice and Research Florida. **New Jersey: Springer**.

Roychowdhury, S. 2006. Earnings management through real activities manipulation. **Journal of accounting and economics**, 42(3), 335-370.

Salah, W. 2019. DOES DEFERRED TAX MEDIATE THE RELATIONSHIP BETWEEN TAX PLANNING AND EARNINGS MANAGEMENT? **The British University in Egypt**,

Faculty of Business Administration, Economics and Political Science.

- Schroeder, R. G. 1995. **Operations management: Decision making in the operations function.** New York: McGraw-Hill.
- Sharma, V. D., Sharma, D. S. & Ananthanarayanan, U. 2011. Client importance and earnings management: The moderating role of audit committees. **Auditing: A Journal of Practice & Theory**, 30(3), 125-156.
- Sitorus, R. P. 2006. Indikasi Manajemen Laba Sebelum dan Sesudah Perubahan Tarif.
- Stevens, J. P. 2012. **Applied multivariate statistics for the social sciences.** Routledge.
- Sulistianingsih, R. D. P. 2019. How the effect of deferred tax expenses and tax planning on earning management? **International Journal of Scientific and Technology Research**, 8(2), 78-83.
- Sweeney, A. P. 1994. Debt-covenant violations and managers' accounting responses. **Journal of accounting and Economics**, 17(3), 281-308.
- Wang, S. & Chen, S. 2012. The motivation for tax avoidance in earnings management. **Scientific Research**, 447-450.
- Warsono. 2017. Deferred Tax Assets and Deferred Tax Expense Against Tax Planning Profit Management. **Shirkah Journal of Economics and Business**, 2(2), 199-214.
- Watrin, C., Ebert, N. & Thomsen, M. 2014. Book-tax conformity and earnings management: insights from European one-and two-book systems. **The Journal of the American Taxation Association**, 36(2), 55-89.
- Watts, R. L. & Zimmerman, J. L. 1986. Positive accounting theory. **New Jersey: Prentice-Hall.**
- . 1990. Positive accounting theory: a ten year perspective. **Accounting review**, 131-156.
- White, G., Sondhi, A. C. & Fried, D. (1997). **The Analysis And Use Of Financial Statements. Second Adition:** New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Widiatmoko, J. & Mayangsari, I. 2016. The Impact of Deferred Tax Assets, Discretionary Accrual, Leverage, Company Size and Tax Planning Onearnings Management Practices. **Jurnal Dinamika Manajemen**, 7(1), 22-31.

- Wijaya, M. & Martani, D. 2011. **Corporate Earning Management Practices Responding to Tax Tariff Reduction in accordance with Law no. 36 Year 2008.**
- Wilson, R. J. 2009. An examination of corporate tax shelter participants. **The Accounting Review**, 84(3), 969-999.
- Wong, J. 1988. Political costs and an intraperiod accounting choice for export tax credits. **Journal of Accounting and Economics**, 10(1), 37-51.
- Yin, Q. J. & Cheng, C. A. 2004. Earnings management of profit firms and loss firms in response to tax rate reductions. **Review of Accounting & Finance**, 3(1), 67.
- Young, M. R. 2002. **Accounting Irregularities & Financial Fraud.** Aspen law & business.
- Zamri, N., Rahman, R. A. & Isa, N. S. M. 2013. The impact of leverage on real earnings management. **Procedia Economics and Finance**, 7(2013), 86-95.
- Zhang, C., Cheong, K. C. & Rasiah, R. 2017. Corporate tax avoidance and performance: Evidence from China's listed companies. **Institutions and Economies**, 61-83.
- Zimmerman, J. L. 1983. Taxes and firm size. **Journal of accounting and economics**, 5(119-149).
- Zimmermann, J. & Goncharov, I. (2006). **Earnings management when incentives compete: the role of tax accounting in Russia. 2005.**
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2562. แหล่งค้นหาข้อมูลนิติบุคคลและประเภทธุรกิจในประเทศไทย. [Online]. Available <http://datawarehouse2.dbd.go.th/bdw/ranking/top/1.html> (12 มิถุนายน พ.ศ.2562).
- กรมสรรพากร. 2560. **ข้อหารือภาษีอากร.** [Online]. Available <http://www.rd.go.th/publish/43059.0.html> (22 สิงหาคม 2562).
- จันทรา ศรีหิรัญพัลลภ. 2561. **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการและอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100.** บัญชีมหาบัณฑิต สาขาบัญชี. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. 2558. **คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร.** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายเนติบัณฑิตยสภา.
- . 2559. **คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายเนติ

บัณฑิตยสภา.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2558. **วางแผนภาษี**. [Online]. Available

https://www.set.or.th/education/th/start/start_start_3_7.pdf. (15 เมษายน 2562).

ธัญพร ดันตยวรงค์. 2552. **การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์**

ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ บช.ด.,. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

นิพัฒน์ โพธิ์วิจิตร. 2555. **ผลกระทบของโครงสร้างผู้ถือหุ้น คณะกรรมการและคณะกรรมการ**

ตรวจสอบที่มีต่อการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์. 2555. **"ความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลบัญชี"**. Executive Journal,

32:(39-42).

วราพร พรหมมาลา. 2559. **ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับค่าตอบแทนผู้บริหารของบริษัท**

จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปรินญาบัญญัติมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย

เชียงใหม่.

ศิริวดี ประศาสตร์อินทาระ. 2553. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างเงินลงทุน กรณีศึกษาบริษัท**

จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปรินญามหาบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมชาย สุภัทรกุล. 2548. **แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไร TBS Series on**

Corporate Governance - การกำกับดูแลที่ดี. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการ

บัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สลินทิพย์ ลี้กำจร. 2561. **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบ และคุณภาพกำไร**

ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 และกลุ่ม MAI.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุเทพ พงษ์พิทักษ์. 2557. **แนวทางการวางแผนภาษีอากร**. [Online]. Available

<http://www.facebook.com/Suthep.Pongpitak/posts/832990210085290> (3

กรกฎาคม 2562).

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	อโนทัย พลภาณุมาศ
เกิดเมื่อ	23 February 1994
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2559 ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.2559-2560 ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี บริษัท ดีไอเอ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

